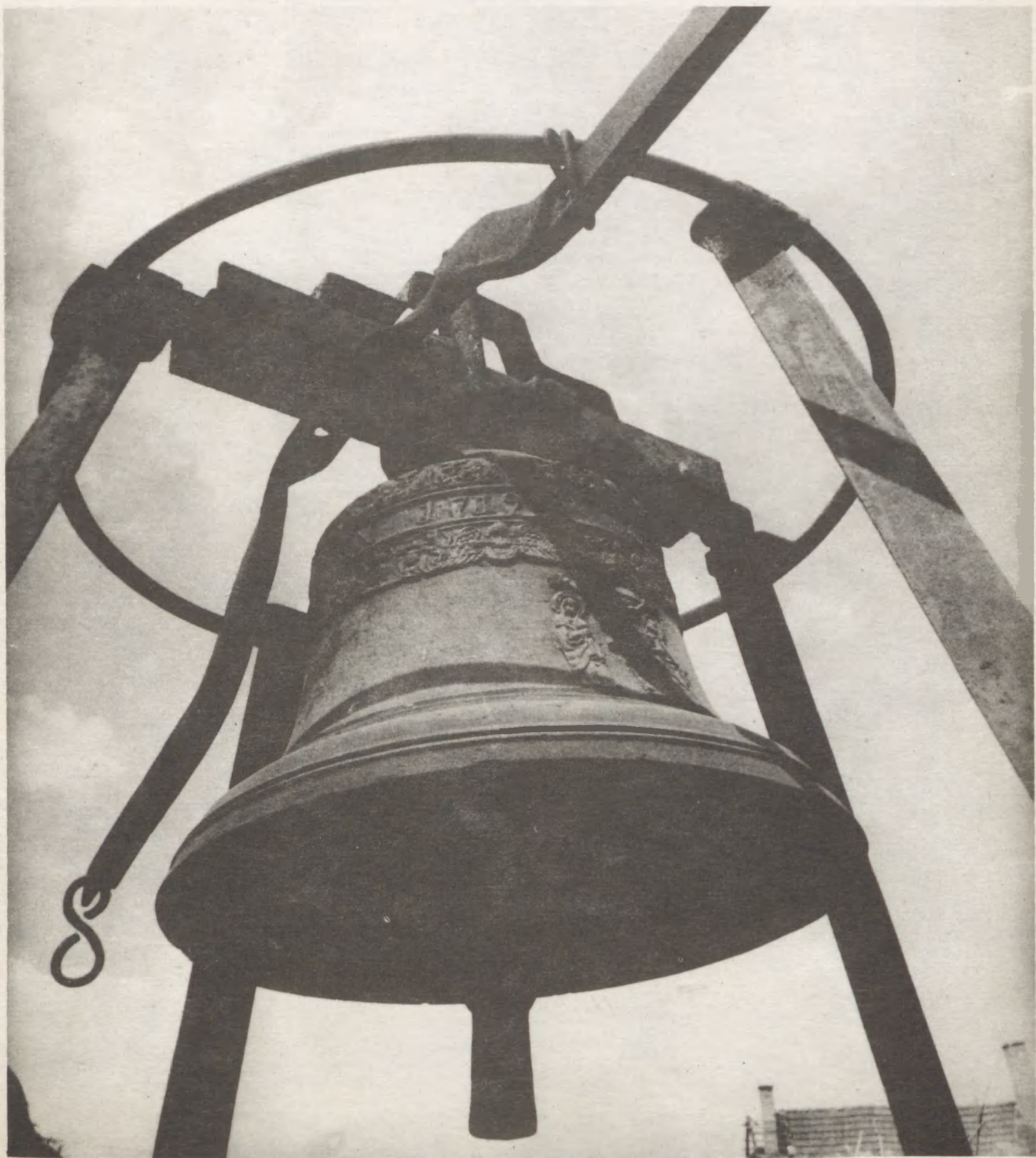

MM 516 49

VILVAKOKA

1991 December

Tartalomjegyzék

<i>Krüzselyi Erzsébet: Karácsony édes ünnepén</i>	3
<i>Dani Ferenc Demissió</i>	3
<i>Bartha Zsuzsanna: Elnökségi tudósítás</i>	4
<i>1. sz. melléklet: Beszámoló a Wesselényi Sportkör munkájáról</i>	6
<i>2. sz. melléklet</i>	9
<i>Máriáss Andrásné: Hong-Kong 1991</i>	10
<i>Közlemény</i>	11
<i>Évfordulók nyomában: Katona József (1791-1830)</i>	12
<i>Lak István: Barangolás Somogyban</i>	16
<i>Bartha Zsuzsanna: Szerkesztőségi találkozások</i>	20
<i>Közlemények</i>	21
<i>Elekesné Horváth Márta: Lengyelországban jártunk</i>	22
<i>Szabó Lászlóné: Honfoglalás Szentendrén</i>	25
<i>Közlemény</i>	27
<i>Bartha Zsuzsanna: Egy könyv elé</i>	28
<i>Asztali áldás. Dr. Domonkos János könyvismertetése</i>	29
<i>Lak István: A második év döntője</i>	31
<i>Dosek Lajosné: Atlétikai Európabajnokság, Caen</i>	32
<i>Tájékoztató</i>	34
<i>Molnár Mária: Ilyen még nem volt!</i>	36
<i>A vakok kutyái Selstenbe járnak iskolába</i>	37
<i>Felhívás</i>	40
<i>Hirdetések</i>	42

Krüzselyi Erzsébet látássérült,
siketnéma költőnő
(Máramarossziget, 1875-1954)
versével kívánunk minden kedves
olvasónknak kellemes karácsonyi
ünnepeket!

KARÁCSONY ÉDES ÜNNEPÉN

*Karácsony édes ünnepén
A tűznél hányszor ültem én.
Merengni eltűnt álmakon
A kandalló világja von.*

*Künn sír a zord szél hidegen,
Mosoly, derű van idebenn.
Húzódok egyre közelebb,
Úgy vonz a láng, a tűzmeleg...*

*A sok emlék szívemre száll,
Mint tavaszkor a napsugár.
S a gyermekkor szép színesen
Húzódik át a szívemen.*

*Karácsony édes ünnepén
Sok boldog óra int felém.
S míg fogva tart a képzelet,
Ím, tűnni látom a telet.*

*A múlt mosolygva megjelen,
És elfeledteti velem,
Hogy a tavasz rég tűnve már,
S hogy árny csak az, mi visszajár...*

3

Vak költők versei

Dani Ferenc: Demissio.

*Sárga
Levél hull az őszi
Sárba.*

*Bosszant,
Hogy a szívem gyenge,
Rozzant.*

*Rég volt
Új asszonnyal édes
Légyott.*

*Vérez
A hajnal. Hús deret
Érez.*

*Én már
Múlt vagyok. Kit a sír
Rég vár.*

4

Bartha Zsuzsanna

Elnökségi tudósítás

A MGVYOSZ Országos Elnöksége 1991. október 31-én ülésezett. Igazoltan hiányoztak: dr. Kiss László és dr. Szigeti György.

Az elnöki megnyitó után első napirendi pontként az Ellenőrző Bizottság Működési Szabályzat-tervezetét vitatták meg. Meghívottként jelen volt dr. Földi János, az Ellenőrző Bizottság vezetője. A tervezetet pontról pontra részletesen megbeszélték, s helyenkénti módosítással javasolja az elnökség az Országos Küldöttközgyűlésnek elfogadásra. Összességében az volt a vélemény, hogy a szabályzat-tervezet igen alapos, precíz munka.

Ismételten tisztázásra került az is, hogy az Ellenőrző Bizottság az Országos Küldöttközgyűlés választott bizottsága, s hogy a két küldöttközgyűlés közötti időszakban az Országos Elnökséghez nyújthatja be vizsgálati jelentéseit. Az Országos Elnökség felé csak javaslattevési joga van.

A második napirendi pontban Dénes József, a Wesselényi Sportkör vezetője számolt be a látássérült sportolók eredményeiről és a sporttevékenység problémáiról. A részletes beszámolót a mellékletben megtalálhatják. Szóbeli ki egészítőjében Dénes József igen komoly gondként említette az ügyviteli dolgozó hiányát. Jelenleg ez az egyik legsürgetőbb, megoldásra váró feladat. Sajnálatos tényként szólt arról, hogy a

korábbi, a vezetők, edzők és sportolók közötti jó csapatmunka szétesett.

Feltétlenül tisztázni kell a jogi személyként bejegyzett Wesselényi Sportkör és az OTSH-val hivatalos kapcsolatot képviselő Sportbizottság hatáskörét. Az is fájó pontja a sportkörnek, hogy támogatók hiányában idén nem volt IRISZ Kupa verseny.

Nagy a nemzetközi nyomás a különféle rokkant sportszervezetek egyesítésére. A Wesselényi Sportkör komoly veszélyeket lát ebben a törekvésben, ami a látássérültek sportjának visszaszorulását eredményezheti.

Az ügyviteli dolgozó mielőbbi alkalmazása végett az elnökség a következő határozatot hozta:

Tárgyalást kell folytatni az OTSH-val annak érdekében, hogy vállalják egy 6 órás munkaidőben dolgozó adminisztrátor alkalmazásának finanszírozását.

Kuminka Györgyné köszönetet mondott a Wesselényi Sportkörnek és személy szerint Dénes Józsefnek a Vakok Általános Iskolája nevében az idén májusban tartott Nemzetközi Ifjúsági Atlétikai Verseny szakmai és anyagi támogatásáért. Szólt még arról is, hogy az iskolában is igyekeznek gondot fordítani a gyerekek testnevelésére.

Az elnökség fontosnak tartotta a vidéki látássérültek tömegsportjának megteremtését is. Az ifjúsági sport fejlesztése érdekében az alábbi állásfoglalást fogadták el:

1992. május 31-ig szervezzen a szövetség egy fórumot a sportkör, a Vakok Általános Iskolája, a gyengénlátók iskolái, valamint a Vakok Állami

Intézete részvételével. A fórum megrendezéséért Kuminka Györgyné elnök a felelős.

Harmadik napirendi pontként az Üdültetési Bizottság és a Rehabilitációs osztály adott tájékoztatást az 1991. évi üdülés tapasztalatairól. A téma előadói: dr. Szóke László, a bizottság vezetője és Elekesné Horváth Márta osztályvezető voltak.

Az idei évben nyolc turnusra összesen 330 főnek biztosítottak beutalási lehetőséget. Ezzel szemben az üdülést összesen 355 fő vette igénybe. A részletes statisztikai adatokat a mellékletben találják.

A bizottság külön-külön vizsgálta, hogy az egyes megyei szervezetek hány fő beutalására kaptak lehetőséget és ebből hány beutalót használtak fel. Vizsgálta azt is, hogy mely szervezeteknél történtek szabálytalanságok. Kirívó érdektelenséget tapasztaltak Vas megyében, ahol a kapott nyolc beutalójegyből az idén egyetlen egy sem került értékesítésre. A bizottság javasolta, hogy Vas, Bács-Kiskun, Fejér, Nógrád és Heves megyék esetében az Országos Elnökség kérdezzen arra rá, hogy mi az oka a nagyfokú érdektelenségnek. A javaslatot az elnökség elfogadta.

Külön megemlítendő, hogy Fejér megyében a mindössze négy értékesített beutalót is olyanok kapták, akik tavaly is üdültek. A megyei közgyűlésen ezzel

szemben a tagság felvette, hogy szívesen elmennének üdülni - a korábbi években is elmentek volna -, de sajnos eddig nem kaptak erről tájékoztatást.

A tapasztalatok összegzéseként a bizottság arra a megállapításra jutott, hogy a férőhelyek elosztása során továbbra is a szervezet taglétszámának figyelembevételét tartja elsődlegesnek. Emellett azonban tekintettel kell lenni a beutalójegyek előző évi felhasználására is.

A bizottság az üdülő teljes kihasználása érdekében a következő javaslatot terjesztette elő:

Főszabály szerint továbbra is két-évenként nyerhetnek beutalást tagjaink. Lehetőség van azonban olyan személyek beutalására is, akik az előző évben üdültek, de csak abban az esetben, ha a Rehabilitációs Osztály tájékoztatása alapján az adott turnusra más jogos igény nincs. A javaslatot az elnökség elfogadta.

Továbbá javasolta a bizottság az üdülőben történő vendégétkeztetés megszüntetését. Az üdülési időszakban előfordult ugyanis az, hogy a 47 fő beutaltal együtt összesen 72 fő étkezett az üdülőben. A bizottság álláspontja szerint az üdülő az oda beutaltak tisztességes, higiénikus kiszolgálására és zökkenőmentes ellátásra hivatott. Az elnökség döntése értelmében, amely megerősíti a bizottság javaslatát, a jövő évtől megszűnik a vendégétkeztetés.

Felmerült az az igény, miután az OKISZ üdülőből kétféle menü közül lehet választani, hogy a választás lehe-

6

tősége a beutaltakat is illesse meg. Tekintettel üdülönk speciális étkeztetés körülményeire, valamint a technikai lebonyolítás nehézségeire, a bizottság a fel-

vetés megvalósítását nem javasolja. Ezzel az elnökség is egyetértett.

A bizottság a feltételek hiánya miatt továbbra sem javasolja vakvezető kutyáknak az üdülőbe való bevitelét. Erről már korábban határozatot is hozott az Országos Elnökség, s a bizottság javaslata alapján ismét megerősíti ezen döntését.

Végezetül a bizottság még az alábbi javaslatokat tette, amelyeket az elnökség elfogadott:

- * a B-épület kert felőli falának rendbetétele,
- * az A-épületbe egy új színes televízió vásárlása,
- * az A-épület szigetelési munkáinak mielőbbi elvégzése.

Erre azonban csak később kerülhet sor, mert a munkálatok miatt az üdültetést szüneteltetni kéne.

A bizottság az üdülőszemélyzetének munkáját dicséretesnek találta.

Az értekezlet befejezése előtt két bejelentés hangzott el:

— szövetségünk levelet kapott az Ipari és Kereskedelmi Minisztériumtól. Azon kérésünket, hogy a közüzemi díjakat a kedvezményesebb lakossági áron számlázzák felénk, nem tudják teljesíteni.

— a Tolna megyei szervezettől kapott levél nyomán egy vizsgáló bizottság alakult Forró József, dr. Molnár Antal és Pinviczki György elnökségi tagok részvételével. A vizsgálat célja Schünweiss József, megyei elnökségi tag tevékenységének tisztázása.

Az ülés az elnöki zárszóval ért véget.

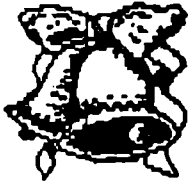
1. sz. melléklet

Beszámoló a Wesselényi Sportkör munkájáról

A Sportkör elnöksége továbbra is a verseny- és szabadidősport lehetőségeinek biztosítását tartja elsőrendű feladatának fővárosi tagjaink számára. Ez nem mindig jár zökkenők nélkül. Sportköri tagságunk régi óhaja: a fiatalításhoz, a létszám növeléséhez, a sportágak bővítéséhez, a versenyekre a szakmai felkészítéshez, jobb edzési körülmények megteremtéséhez, versenyeztetéshez nagy szükség lenne egy sportobjektumra,

amely tartalmazna uszodát, tornatermet, kondicionáló termet, klubhelyiséget, ügyviteli munkához megfelelő helyiséget és szabadtéri sportpályát. Enélkül hosszabb távon fejlődésre nem számíthatunk, legfeljebb a szintentartás érhető el, de inkább visszaesésre számíthatunk.

A rendszerváltással összefüggésben alapvető működési változások történtek. A pénzügyi felügyeletet az APEH, a jogköri felügyeletet a cégbíróság, a

szakmai felügyeletet továbbra is a XIV. kerületi Sportfelügyelőség látja el, mely magában foglalja a sportolók le- és átigazolását stb. A Sportkör bejegyeztetése a cégbíróságnál időben megtörtént.

A turista szakosztály, miután az Országos Turista Szövetség az OTSH hatásköréből kivált, a Sportkörtől elválva, a Turista Szövetség tagjaként a Budapest és Pest megyei szervezet mellett működik. Jelenleg három szakosztállyal működünk: atlétika, goalball (csörgőlabda) és sakk.

A Sportkör irányítását öttagú elnökség végzi: elnök, alelnök, gazdasági felelős, ifjúsági felelős és jegyzőkönyvvezető. Az elnökség negyedévenként tart ülést, szükség esetén gyakrabban, megvitatta a felmerülő kérdéseket és határozatokat hoz. A szakosztályok élén háromtagú vezetőség áll. A felügyeleti szerv előírásának megfelelő időben tartja a Sportköri taggyűlést.

A pénzügyi-ügyviteli feladatot a Szövetség állományában lévő nyugdíjas dolgozó látja el. Látást igénylő, adminisztratív feladatkör ellátása - megfelelő személy hiányában - jelenleg szünetel, holott a kiterjedt levelezés, ügyiratok gondozása, rendezése miatt erre nagy szükség van.

A szakosztályok tevékenységéről: az atlétikai szakosztály létszáma 22 fő. Többségében férfiak. Heti két alkalommal, szükség esetén, nagyobb jelentőségű versenyek előtt heti három alkalommal tartanak edzést. Áprilistól szeptemberig a Zuglói Ifjúsági Sportpályán, októbertől márciusig a Vakok Általános Iskolája tornatermében. A tornatermi

edzések a látogatottabbak. Az edzéseket továbbra is Dosek Lajosné nyugdíjas tornanár és Tóth István tornanár végzi. Évenként három alkalommal

bonyolítanak le háziversenyt, melyre két-három vidéki sportoló is felutazik. Ebben az évben három országos csúcs született: gerelyhajításban, diszkoszvetésben és ötpróbában. Az idei Atlétikai Európa Bajnokságon hat sportolónk vett részt. 2 arany, 3 ezüst és 2 bronzéremmel tértek haza. A 17 ország versenyében az aranyérem szerzésben hatodik, összérem szerzésben kilencedikek lettünk. Pazinczár Attila szerezte a két aranyat gerelyhajításban és diszkoszvetésben, ugyancsak ő ezüstérmet szerzett az ötpróbában és bronzérmet súlylökésben: 2 ezüstérmet szerzett Nagy Dénes súlylökésben és diszkoszvetésben: Oláh József hármassugrásban szerzett bronzérmet: Hegedűs Béla diszkoszvetésben negyedik, súlylökésben ötödik helyezést ért el, Mészáros István (Eger) maratonfutásban ötödik lett. Csák József az edzésen oly súlyosan megsérült, hogy nem indulhatott számaiban. Az EB-re történő felkészülés jegyében atlétáink eredményesen vettek részt a marburgi és a St. Pölteni nemzetközi versenyen. Ennél a szakosztálynál a legtragikusabb az előregedés, az utánpótlás, a fiatalítás hiánya. Csak Nagy Dénes és Pazinczár Attila, a 25, illetve 26 évükkel, tekinthetők nemzetközileg is kimagasló eredmények elérőinek.

A goalball szakosztály létszáma 25 fő. Heti két, illetve nagy versenyek előtt heti három alkalommal tartanak edzést a Gyengénlátók Általános Iskolájában:

8

az iskola vezetőségével nagyon jó a kapcsolat, szívesen bocsátják rendelkezésünkre tornatermüket, nem támasztanak mesterkéltnéheziségeket. Goalball-

saink a téli hónapokban az Üllői úti katonai főiskolába járnak úszóedzésre. Nagy gondot jelent a nyári hónapokban, az iskolai szünetben, a felkészülés legfontosabb szakaszában tornatermet szerezni. Ebben a Kerepesi úti úgynevezett „piros” iskola igyekszik segítségünkre lenni. Évenként négy háziversenyt rendeznek, nyolc fordulóban. A múlt évben edzőcsere történt, tíz évig a szakosztálynál működő Tálosi Ferenc edző helyére Janitz Attila lépett. Egy év tapasztalata azt mutatja, hogy eredményes a működése. Az augusztusi lahti Európa Bajnokságon harmadik helyezést ért el csapatunk, 15 ország versenyében, ezzel jogot szerzett a jövő évi barcelonai olimpián az indulásra. A felkészülés időszakában, a marburgi nemzetközi versenyen harmadik lett csapatunk. Az EB után, a Lőcse Kupa első helyezést érték el. Itt említem meg, hogy sportolóink az elmúlt évtizedekben különböző versenyeken szép számban nyertek trófeákat, kupákat, szükséges lenne ezek megfelelő elhelyezése a Szövetségben, alkalmas helyen.

A sakkszakosztály létszáma 42 fő. A 41 éve működő szakosztály az, amelyik látó versenyzők ellen is játszhat, sőt ez adja meg versenyünk gerincét. A múlt évi Budapest II. osztályú csapatbajnokságban első csapatunk negyedik, második csapatunk a VII. kerületi I. osztályú bajnokságban negyedik, harmadik csapatunk az V. kerületi ún. „hétköznapi” bajnokságban szintén negyedik, negye-

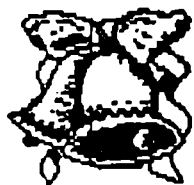
dik csapatunk ugyanott hatodik helyezést ért el. A négy csapat egy évadban hozzávetőleg 400-460 játszmát játszik látó versenyzőkkel. A szakosztály a házi bajnokságot két ciklusban rendez: elődöntő és döntő formájában. Heti egy alkalommal tartunk edzést, mivel itt az egyéni tanuláshoz, felkészüléshez is nagy a szerepe. Ebben az évben a munkácsi Vakokat Foglalkoztató Vállalat csapatát fogadtuk Budapesten és 8 táblán, két fordulóban 12,5:3,5 arányban nyertünk. Erős Pál és Voján István 34 résztvevős spanyolországi egyéni versenyen vett részt, ahol az előbbi nyolcadik, utóbbi 17. lett. Az elmúlt években, öröndetes módon, jó néhány fiatal sorstársunk csatlakozott a szakosztályhoz.

**A sportkör 1990. évi kiadásai:
(kerekítve)**

Bérjellegű	110.000 Ft
Bírói díj	9.000 Ft
Szolgáltatás	77.000 Ft
Anyagjellegű	65.000 Ft
Szakosztályonként: (kerekítve)	
Atlétika	84.000 Ft
Goalball	58.000 Ft
Sakk	40.000 Ft
Turista	31.000 Ft
Igazgatás	47.000 Ft
ÖSSZKIADÁS:	260.000 Ft

Bevételeink forrásai: szponzori, Budapesti Sporthivatal, tagsági díjak, Szövetségi támogatás.

2. SZ. MELLÉKLET

9

Az 1991-ben üdültek megyék szerinti megosztása

Baranya megye	17 fő	7 tag	10 kíséző
Bács-Kiskun megye	3 fő	2 tag	1 kíséző
Békés megye	18 fő	8 tag	10 kíséző
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	26 fő	14 tag	12 kíséző
Budapest és Pest megye	125 fő	85 tag	40 kíséző
Csongrád megye	14 fő	7 tag	7 kíséző
Fejér megye	4 fő	4 tag	- kíséző
Győr-Moson-Sopron megye	17 fő	11 tag	6 kíséző
Hajdú-Bihar megye	29 fő	18 tag	11 kíséző
Heves megye	6 fő	4 tag	2 kíséző
Jász-Nagykun-Szolnok megye	10 fő	7 tag	3 kíséző
Komárom-Esztergom megye	9 fő	4 tag	5 kíséző
Nógrád megye	6 fő	4 tag	2 kíséző
Somogy megye	4 fő	3 tag	1 kíséző
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	16 fő	11 tag	5 kíséző
Tolna megye	13 fő	4 tag	9 kíséző
Vas megye	Nem vette igénybe az üdülést		
Veszprém megye	10 fő	4 tag	6 kíséző
Zala megye	11 fő	7 tag	4 kíséző
ÖSSZESEN:	338 fő	204 tag	134 kíséző

+ még 17 dolgozói beutalás

I. turnus	35 fő	
II. turnus	45 fő	
III. turnus	46 fő	
IV. turnus	47 fő	
V. turnus	48 fő	
VI. turnus	47 fő	
VII. turnus	48 fő	

10

Máriáss Andrásné:

Hong Kong 1991

*Beszámoló a 3. Nemzetközi
Abilympiai versenyen
(fogycékosok képesség-olimpiája)
részvett magyar csapat
hong-kongi útjáról.*

1991. augusztus 8-án a British Airways menetrendszerű járatával 8 fős magyar csapat indult Londonon keresztül Hong-Kongba.

A hong-kongi (kowlooni) repülőtéren augusztus 9-én este kínai egyetemi hallgatók egész csoportja várt bennünket és kísért szálláshelyünkre a „Chinese University” diákszallójába. A rendezvény alatt mindvégig ezek a - velünk szemben többségben lévő - diákok voltak vendéglátóink számunkra észlelhető képviselői. Úgy tűnt, hogy mindenekelőtt azt az utasítást kapták, hogy épségünkre vigyázzanak, igyekezzenek bennünket közelségünkben tartani és a hivatalos alkalmakra nagy rátartással, időben megjeleníteni. Ezzel szemben kifejezetten ellenálltak minden olyan törekvésünknek, hogy Hong-Kongot keresztmetszetében, széleskörűen megismerhessük.

A 3. Nemzetközi Abilympia sok élményt és megismernivalót nyújtott. Az első nap (08.10.) délutánján zajlott le az ünnepélyes megnyitás a szállásunkhoz legközelebb eső városrész, Sha Tin Központjában, amelyet egyidejűleg kicsit megismerhettünk. A megnyitón

olyan személyiségek jelentek meg, illetve képviseltették magukat, mint az ENSZ tőtitkára, Bush elnök, a hong-kongi kormányzó, a bécsi ENSZ központ igazgatója, az Európai Közösség szociális bizottságának elnöke, a Rehabilitation International elnöke és főtitkára stb.

A második napon (08.11.) megtekintettük a rehabilitációs segédeszközök és adaptált munkaeszközök kiállítását. Este a lóversenypályán szemlélhettük a Guinness rekordjavítási kísérletet, amelynek keretében a találkozó résztvevői és segítők a világ eddigi leg hosszabb, kb. 2 km-es kínai sárkány figuráját táncoltatták.

Harmadnap (08.12.) volt a versenyek zöme. Ekkor már megkezdte munkáját a konferencia, amely a modern technológia, az automatizálás által a foglalkozási rehabilitációban nyújtott új lehetőségeket tárgyalta. Míg a versenyben főként ázsiai és afrikai indulók voltak, addig a konferencián már sok amerikai és nyugat-európai előadó és résztvevő is volt.

Este a Kínai Népköztársaság rokkant művészekből álló együttese adott nagyon magas színvonalú műsort a Hong-Kongi Kulturális Központban. A konferencia és egyes versenyek még negyednap is tartottak. (08.13.)

Az ötödik napon (08.14.) kora délután eredményhirdetés volt, majd követke-

zett a záróünnepség. Az eredményhirdetésen együtt örültünk Lovász Éva szoknyaszabásminta készítésben és Véninger Margit

kerámia teáskészlet alkotásában elért bronz érmének, és Lőrincz Ferenc értékelésének, miszerint az összes szakmát egybevéve ő volt a legeredményesebb kelet-európai versenyző.

Ugyanezen az estén minden résztvevő hivatalos volt a folyóparti „Floating Treasure” Étterem gálavacsorájára, ahol igazi dél-kínai finomságokat kóstolhattunk végig.

Együttesen véve több mint 70 országból voltak résztvevők a 3. Nemzetközi Abilympia alkalmain. A mi térségünkben a Szovjetunió, Lengyelország, a Cseh és Szlovák Köztársaság, Jugoszlávia és Ausztria képviseltette magát kb. a miénkhez hasonló méretű csoportokkal.

08.15. szabadnapunk volt és végre hozzájutottunk a városnézéshez, túristáskodáshoz. Sajnos ezt kissé korlátozta a nagy széllel, erős esővel érkező tájfun. Emiatt nem tudtunk elmenni az Óceán Parkba, ami hivatalosan betervezett programpontunk volt.

A tájfun megzavarta hazatérésünket

is, a BA 28-as járat csak 8 óra késéssel tudott Hong-Kongból elindulni London felé és emiatt a csoport lekéste a budapesti csatlakozást, ott kellett éjszakázni és egy nap késéssel 17-én 13,30-kor érkeztünk vissza Ferihegyre.

Két egészségügyi „esemény” megzavarta kinntartózkodásunkat. A versenyt követő napon, 13-án kezdett rosszul éreznem, gyengeségről panaszkodni Lovász Éva. 14-én du. annyira rosszabbodott állapotja, hogy szükséges volt orvoshoz fordulni, de a Sha tini kórházban végzett vizsgálat nem mutatott ki különösebb elváltozást. Pihenést rendelve hazabocsátották és hosszú alvás után valóban jól érezte magát.

Véninger Margit viszont a hazafelé induló repülőgépen kapott nagyon erős epegörscöt, úgyhogy a fedélzeti parancsnok nem vállalta szállítását és a csoport vezetőjével le kellett szállnia a csütörtöki járatról.

Szombat reggel Londonban csatlakoztak a csoport ott rekedt többi tagjaihoz és együtt érkeztünk Budapestre, kicsit fáradtan, de egy nagyszerű kiküldetés egyedülálló emlékeivel. ■

11

KÖZLEMÉNY

Értesítjük olvasóinkat, hogy *Farkas Péter és Fabók Judi tagtársaink műsoros kazettái (Szerelem a hintaszékben és Ünnepelj velünk címűek) utánvétellel megrendelhetők az alábbi címen: Farkas Péter, 1447 Budapest, Pf. 529.*

12

Évfordulók nyomában

Katona József (1791-1830)

200 éve született a magyar drámairodalom kiemelkedő alakja, Kecskeméten 1791. november 11-én.

Családi hagyomány szerint a Katonák őse, 1658-ban Szatmár vármegyéből menekült Kecskemétre a tatárdúlás elől. Szegény paraszt jövevény létére hamarosan városi tanácsos lett.

Az id. Katonát kiváló takácsmesternek tartották, szövőmintái fennmaradtak a városi levéltárban. A műveltség igénye, és az iránta való fogékonyság nem hiányzott ebből a családból. A költő édesapja, és öccsei is végeztek néhány gimnáziumi osztályt, bár iparosok maradtak.

Szülőházának csak a helyét ismerjük. Ott állt a Bárány utcában, mely azóta felvette nagy szülöttének nevét.

Iskoláit Pesten és Kecskeméten a piaristáknál végezte el. Az iskola váltogatásában bizonyára egyfelől az apa igényessége, másfelől anyagi helyzete játszhatott szerepet. Gimnáziumi éve alatt megtanul latinul és németül. Érzékeny lelkű, könnyen sérülő, szüleihez erősen kötődő gyermek.

Jogot 1810-1813 között a pesti egyetemen tanul. Eredményei gyengék voltak, mivel ezekben az években elvonta figyelmét tanulmányaitól a történelem (sokat ül a Nemzeti Múzeum könyvtárában, ahol közelebbi ismeretségbe kerül, a reformkori egyetemi ifjúság egyik szellemi atyjával, Horváth István történész professzorral) és a színház,

dacolva az egyetemi szabályokkal, elkezd a színházlátogatást.

1811. április 15-én az ő fordításában mutatják be Kotzebue két egyfelvonásos darabját, „Örökség”-et és a „Szegény lantos”-t. Július 16-án adják a „Mombelli grófok”-at, s ez év november 24-én a „Szmolenszk ostromlása” c. darab következik, melyben a „Fordító Úr” is szerepet kap. Ez az első előadás, ahol együtt lép fel Széppataki Rózával. 1812. január 20-án Békési József néven szerződött el a Hacker - „szalában” játszó társulathoz. (Hacker József pesti ácsmester kétemeletes házának nagyterme „szalája” ahová elsősorban hazafias érzelmekből jártak a magyarok. Ez az épület még a közelmúltban is megvolt a Tanács krt. 7. szám alatt).

Színészként, darabfordítóként, illetve íróként s egyes források szerint rendezőként is működött. Jelentős főszerepeket játszott, megbecsült, szorgalmáról ismert volt, mégsem tudott feloldódni a színészek könnyedebb, könnyelműbb világában. Visszahúzódása némileg Arany Jánoséra emlékeztet.

Az 1813-as év elején - félszeg módon, levélben, nevének csak kezdőbetűit tüntetve fel - szerelmet vallott - Széppataki leányasszonynak (Dérynének) de nem nyert meghallgatást. Dérynén emlékezéseiben írja: nem is gondolta, hogy K.J.-n Katona József értendő, hisz „az mindig olyan mogorva, visszahúzódó szörnyű komoly igen rövid beszédű.”

1813 nyarán befejezte jogi tanulmányait, s augusztus 28-án Dabasi Halász Bálint ügyvédi irodájában dolgozott juráusként, nála is lakott.

Ebben a korban semmi sem természetesebb mint az, hogy egy művelt férfiú egyéb fontos tevékenysége mellett tollával is szolgálja hazáját, s ezt bizonyíthatóan jobban csinálta, mint gyakorlottabb társai. Ez az év termékeny év. Német dráma átdolgozása az „István, a magyarok első királya”, melyben Kupa szóján „peturi” hangok is megcsendülnek, István pedig II. Endre előképe. A költő felvilágosodott királyi-deálja, a már-már emberfölötti jóság, engedékenység képviselője. Ünnepi darabnak, Szent István napjára keletkezett a mű. Az István királyról szóló drámával egy évben keletkezett, „Aubigny Clementia” egy francia elbeszélés szabad átköltése. Jellemző - s mindvégig jellemző is marad - a tárgyválasztás. Katona figyelmét az olyan események ragadják meg, amelyek magva az uralkodó és a nemzet közötti konfliktus. A cenzor tilalma miatt nem kerülhetett színre. Ebből és a következő drámából a kétrészes Ziskából is kiderül, hogy elítéli a vallási fanatizmust s a türelem (tolerancia) híve. Ebben az esztendőben szerez tudomást id. Katona arról, hogy fia „komédiázásra” adta fejét, s kétségbeesett haraggal jött fel Pestre. Megengesztelődött ugyan fia szép színészi játéka láttán, mégis azt mondta: „Legyen ő csak kenyérkereső. Haza kell neki jönnie.” Mintha erre az apai kívánságra felelne 1813-ban írt Ziskájának az „olvasó”-hoz intézett előszavában: „Az én örök útmutatóm azon pályára int enge-

met, melynek környü-lállásai megtiltják ezentúl e hasonló munkálkodást, édes nyelvenem.”

1814-ben írta egyetlen vígjátékát: „Rózsa, vagyis tapasztalatlan légy a pókok között” címen. A történet hőse ifjúkorának nagy szerelme, Déryné. A darab kidolgozása elég vázlatos, de jól jellemzi írójának egyéniségét, színészek között élve is idegenül áll szemben azoknak könnyebb erkölcsi világával. Ez a darabja sem kerül előadásra.

A színpadi gyakorlat azonban megtanította valami másra: a drámaírás mesterségére.

Legjellegzetesebb - már címében is - „A borzasztó torony”, amely színpadias hatásvadászatával, bonyodalmas és valószínűtlen, vadromantikus cselekményével jól jellemzi a korizlést, a mocsarat, ahonnan az írónak ki kellett emelkednie. Egyes jellemek motíválása azonban már kész írói készségre vallanak. Német regényből magyarított tör-

13

Katona József

14

ténet a „Monostori Veronika” is, amely valami meghatározhatatlan „lovagkorban” játszódik, de szereplői magyar neveket viselnek.

Itt már látszik a drámaírói tehetség, két napra sűrűsödik a regénynek hosszadalmas meséje, s az egyik figurában mintha „Petúr” indulata formálódna meg. „A Luca széke karácsony éjszakáján” is alkalmi mű. Itt néhány ügyesen megírt népi alak s a „lenni vagy nem lenni”-re emlékeztető monológ rejteti az író magasab igényeit. Kétségtelenül minden eddigi műnél érettebb történeti drámáját a „Jeruzsálem Pusztulását” (Josephus Flavius: Bellum Judaicum) alapján írta. Egyetlen korábbi művében sem fogott ekkora feladatba, mint ebben. Nem hibátlan mű, de olyan rangú, hogy a nagy tehetség jelentkezésének kijáró örömmel kellett volna fogadnia dráma kritikánknak. Nem került színre, s így elkezdte 1815-ben versben átdolgozni. Előző három év bő termése után megritkulnak darabjai. Nem a színház szükségletének kielégítése már a célja: magasabb, irodalmi becsvágy vezet.

1815. december 21-én (elégséges) „sufficiens” eredménnyel ügyvédi vizsgát tett, majd a Királyi Táblánál felesküldött ügyvédnek. Élet és munkakörülményei azonban egyelőre nem változtak, továbbra is D. Halász Bálint irodájában marad. Sajnos, művei elvéve kerültek színpadra, (Luca székét s az Aubignyt életében is játszották) pedig már többször bebizonyította, hogy kész minden áldozatra. Ekkor jött az Erdélyi Múzeum pályázat (melyet Döbrentei Gábor tett közzé „Eredetiség s jutalomtétel” címmel). A Kolozsvárott építendő

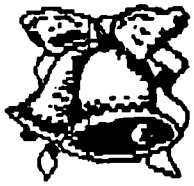
magyar színház eredeti magyar történeti drámával kívánják megnyitni. Egy hét-száz és egy háromszáz forintos díjat tűzött ki a Múzeum az új ma-

gyar szomorújáték megírására. 1815. szeptember végéig kell beküldeni a művet. 1815. július 30-án készül el a munkájával, (Bánk bán) melynek példányát elküldi Kolozsvárra. A pályadíjat nem nyeri el, sőt említés sem esik róla a megbírált pályaművek között. (A díjra senkit sem találtak alkalmasnak, két szerző kapott dícséretet: Tokody János Bihar megyei szolgabíró és a matematikus polihisztor, Bolyai Farkas). Mondanivaló, forma, cselekmény, jellemábrázolás szempontjából ellentétben áll az irodalmi vezetők (Kazinczy és Kölcsey) ízlésével, elveivel és irodalmi gyakorlatával. A drámával egyelőre csak annyi történik, hogy az író apja takácsműhelyében egy kancsó bor mellett felolvassa egykori színésztársának, Udvarhelyi Miklósnak, s odaadja elolvasni fiatalabb jogász barátjának, Bárány Boldizsárnak, aki szintén foglalkozott drámaírással, bár nem értett jobban a dramaturgiához, de kívülálló olvasóként nagyon sok helyen vette észre barátja művének fogyatékoságait. Kationa hallgatott rá: ahol Bárány kritizált, ott változtatott a szövegen.

Legfájdalmasabb önvallomásszerű konklúzió: „ha a madár látja, hogy hasztalan esik fütyürézése, élelemről gondolkodik, és elhallgat” - írja a Bánk bánban.

1819-ben négy évi szünet után Pesten újból magyar színészek jelentek meg, s elő akarták adni a Bánk bánt, de a cenzor nem engedélyezte, csak a kinyomta-

tását, mellyel Katona
élt, és 1820. november
25-én megjelent első ki-
nyomtatott műve.
Könyvét „Szabados
Kecskemét Mezővárosa
Nemes Főbírája és Ta-

nácsához” címzett ajánlással látta el. Egyetlen elismerés és honorárium, melyet még életében kap művéért a város-
tól. (/100 Ft)

Céltalan várakozás után versel. Huszonöt verse maradt ránk. Rímelése, ritmusérzéke az egyik legnagyobb magyar virtuózzal, Csokonaival is állja az összehasonlítást. Hasonlóan verselt, mint a magyar líra későbbi legnagyobbjai.

„1821-ben megjelent tanulmányában: Mi az oka, hogy Magyarországon a játékszíni költő mesterség lábra nem tud kapni?” Jogos önértet és sértett indulat fűti ezt a cikket, de keserű megállapításaival igen jól jellemzi a helyzetet: „a legfőbb akadály az állandó színház hiánya, s ami ebből következik: a színészek sorsa bizonytalan, becsületük — a szó mindkét értelmében — kevés...”

1825. júliusában felbuzdul, tárgyal, lelkesít. A város piaci mézárszékét szeretné átalakítani színházzá. Pontosan tudja, mit jelentene egy színház a városnak és a magyar színészetnek. Saját kezűleg készített tervrajzzal — megállapítható mily kitűnően rajzolt — küldi a Nemes Tanácshoz beadványát. Elutasító választ kap.

1826-ban városi főügyésszé választották. Harmincöt éves és a várost irányító tanács negyedik embere. Megnyílt előtte minden, amit egy nem gazdag és nem nemes származású ifjú elérhetett. Még csúfolói is csak dicsérni tudták. „Percegő pennájú Katona” mondták róla, mert

órák hosszat némán rótta a sorokat az iratokon. Az ügyintézésben lelkiismeretes volt, az ítékezésben humánus.

Még szüleinél lakott, gyöngéd szeretettel támogatta őket és testvéreit. 1829. január 23-án kérvényt ad be ház vásárlására, s emberfeletti túlmukával hajszolja a pénzt.

Szíve gyengesége miatt rövid határidőket tűz ki magának. 1830. április 16-án díszebédre volt hivatalos. Már ebéd alatt is szívére panaszkodott. Öt óra lehetett mikor Danics László nevű kollégáját karonfogva a városházára indult. A folyosón érte a hirtelen halál.

Nehéz elhinni, hogy ebbe az alig negyven évbe három élet is belefért: szívos munkával megbecsülést szerez önmaga és családja részére, mint fiatal jogász beleszeret a színházba és a leendő primadonnába, s az ismeretlen ügyvéd megírja a magyarság első, mindmáig legjelentősebb nemzeti drámáját.

A Bánk bánt csak halála után mutatták be, s annak sikerei nyomán kezdtek érdeklődni az író személye iránt. Az ősbemutatók időrendben: 1833. Kassa, 1834. Kolozsvár, (Melinda — Katona is így álmodta meg — mindkét esetben Déryné) 1835. Buda, 1839. Pest.

Az első kritikák fenntartással fogadták. Még Vörösmarty bírálatában is több a gáncs, mint az elismerés. A kritikusok közül Erdélyi János mondta ki először, 1840-ben. „A mű egyetlenünk a maga nemében.” Vachott Sándor 1847-ben kelt epigrammája helyezte a művet és szerzőjét „A meredek pálya legfelső fokára.”

1861 óta Erkel Ferenc által megzenésített opera-változatát is játsszák.

Barangolás Somogyban

Szövetségünk budapesti turista szakosztálya 1991. szeptember 20-22. között autóbuszos kirándulást szervezett Somogy megyébe. Idegenvezetőnk Péczkáné Kovács Mária ez alkalommal is kiválóan látta el fontos munkáját.

Utunk első állomása Szántódpuszta volt. Ott az egykor a Tihanyi apátsághoz tartozó gazdaságot néztük meg. Helyi idegenvezető kalauzolt bennünket e régi gazdaságban. Zamárdi után a Kápolnadomb északnyugati lankás lejtőjén helyezkedik el Szántódpuszta, mely közigazgatásilag Zamárdihoz tartozik. Először az 1055-ben keltezett Tihanyi Alapítólevél említi a majorságot. Ebből a dokumentumból tudható meg az is, hogy I. András király a tihanyi Benedekrendi szerzeteseknek adományozta birtokként a pusztát. Egy nagyon jól működő majorság alakult ki a területen. Az itt élők lótenyésztéssel, mezőgazdasággal, halászattal és a révszolgálat ellátásával foglalkoztak. Ma is jelentős lovasélet zajlik a pusztán. A török kiűzése után ismét fejlődésnek indul a gazdaság.

1786-tól öt éven át Pálóczi Horváth Ádám (1760-1820) bérli a gazdaságot. Ő kiváló gazdálkodó, tudós, költő, csillagász, zeneszerző volt. Legmaradandóbb munkája az Ötödfélszáz énekek című kéziratos gyűjteménye, amely régi énekeket, műdalokat tartalmaz, köztük saját szerzeményeit is. Munkásságát egy emlékszoba őrzi Szántódpusztán. Az

ötéves időszak után ismét a Tihanyi apátságé volt a majorság egészen 1945-ig. Ezen idő alatt virágzó mezőgazdaság mellett egy fejlett kézművesipar is kialakult a pusztán.

1975-ben a SIOTUR vásárolta meg Szántódpusztát azzal a céllal, hogy idegenforgalmi és kulturális központot alakítson ki. Közép-Európában egyedülálló épületegyüttes található itt. Minden épület a XVIII-XIX. századból való. Mindegyik eredeti helyén áll. Szántódpuszta 40 hektáron fekszik. Több mint 20 műemléképítmény van a területen: kastély, cselédházak, magtárak, udvari kemence (a puszta mértani közepén), istállók, ólak, pincék, vermek, pajta, kukoricagóré stb. Egy dombon áll az 1735-ben épült barokk stílusú Szent Kristóf (az utasok és a hajósok védőszentje) kápolna. Nemzetközi rendezvények, kiállítások vonzzák Szántódpusztára a látogatókat.

Ezután Kereki községbe utaztunk. Szép erdei környezetben kb. kétórás séttát tettünk az egykori vár romos maradványaihoz.

A délutáni órákban érkezünk Balatonboglárra. Először a mezőgazdasági kombinátot kerestük fel. Helyi idegenvezető beszélt a gazdaságról, a szőlészeti és borászati munkákról. Az ismertető után a feldolgozó helyet, pincéket, és a palackozó üzemet tekintettük meg. A Kaposvár felé vezető úton van az 1835-ben épült kúria, amelyet a Bárány csa-

lád építettett. Ebben és a mellette létesített üzemépületekben működik a híres Balatonboglári Mezőgazdasági Kombinát központja. 1955-ben egy

szőlőnemesítő telepet létesítettek a gazdaságban. Itt alakult ki a Dunántúl legnagyobb szőlőtermelő gazdasága kb. 3500 ha területen. Ennek nagyrésze szőlő és gyümölcsös. Az ismertető után sorra jártuk az üzembrészeket. Javában folyt már a szüret, a must édeskés illata töltötte be a levegőt. Az üzem területén lévő pincékben 420000 hl bort tudnak tárolni. Itt van Közép-Európa egyik legnagyobb borászati üzeme. Évente 5-6 millió palack pezsgőt is készítenek. Sok-sok kedvelt üdítőital is készül a gazdaságban, 1500 ember dolgozik különböző részlegeiben. A központból kimentünk a városhoz tartozó Szőlőskislakra, ahol egy kis kastélyban borászati múzeum található.

Este felé érkezünk meg szálláshelyünkre, szövetségünk üdülőjébe. Vacsora után néhányan még fürödtek a Balatonban, többen pedig városnézéssel töltötték az időt. Balatonboglár régóta ismert, forgalmas révátkelőhely volt. A községben már századunk elején jelentős üdülőélet alakult ki. Az üdülőövezet központja régi, szép fekvésű község, amelyet 1979-ben Balatonlellyel egyesítettek. Az összevont település 1986-ban kapott városi rangot. 1991. október 1-től hivatalosan szétvált a két település. Így most már ismét Balatonboglár a neve a 7000 lakosú jelentős központnak. Mindkét településnek megmaradt a városi rangja a szétválás után is. Balatonboglár legmagasabb pontja a 165 m magas Várhegy. Ennek tetején

van a Xantus János (1825-1894, utazó, néprajzkutató) nevét viselő kilátó. A közeli Teme-tő-dombon áll egy vörösre és egy kékre festett kápolna. Már több

mint egy évtizede a két rendbehozott kápolnában nyaranta kápolnatárlatokat rendeznek. A közeli művelődési házban működött 1939-1945 között az ide menekült lengyelek gimnáziuma. A város modern templomát 1936-ban Kocsis Iván tervei szerint építették fel.

A második napon Somogyvárra utazunk. Szelíd, lankás tájakon, szép ligetes, erdős területeken át érkezünk meg e régi településre, amely kb. 600 éven keresztül Somogy megye székhelye volt. A nagyközségtől északra van a Kupavárhegy. Ezen épített várat a pogány Koppány vezér. Láadásának leverése után a vár királyi birtok lett. Később egy hatalmas méretű bazilikát, kolostort és ispáni székhelyet építettek fel itt. Az apátságot 1091-ben I. László király alapította Franciaországból behozott bencés szerzetesek részére. 1543 után a törökök elpusztították az egykor jelentős egyházi és világi központot. Az 1972-ben megkezdett ásatások nyomán valamennyi épület alapjait sikerült feltárni. Az elmúlt években megtörtént a feltárt leletek rendezése, konzerválása.

Innen Kaszópusztára érkezünk, amely Somogyszobhoz tartozik. A gyönyörű erdőkkel övezett parkban lévő korszerű épületekből álló pihenőhely az elmúlt időkben honvédségi tisztii üdülő volt. E kényelmes szép helyen ma bárki pihenhet. A kényelmes, tiszta levegőjű helyen hosszabb sétát tettünk.

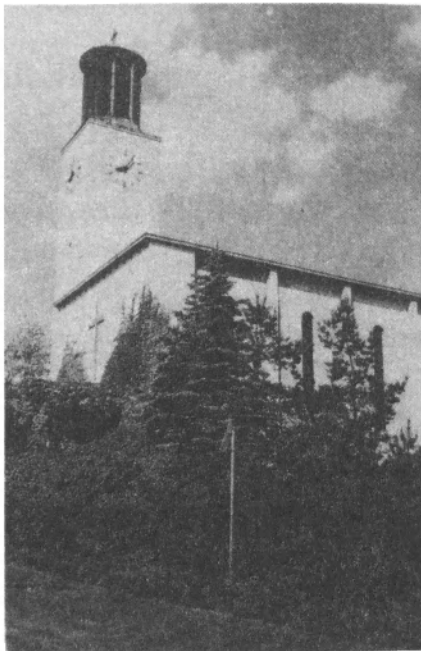
Délután a Somogyzsitfa községhez tartozó Szőcsénypusztára érkezünk. Itt

18

egy hatalmas parkban áll a múlt században épített kastély. Ebben és a hozzátartozó épületekben működik az 1962-ben létesített Erdészeti Szakmunkás-

képző Iskola: ezen kívül csak két ilyen intézmény van hazánkban. Megtekintettük az iskolát, a kis erdészeti múzeumot, majd egyórás sétát tettünk a parkban és a közeli erdőben. Kellemes, napos idő volt e gyönyörű környezetben, „A nyár kései virágai még bontogatták szirmaikat, de a kora őszi lehelete már időnként átborzongott az erdőn”.

Ezután a Somogy megye északnyugati szélén lévő Vörs községbe utaztunk. Ezen a kis-balatoni településen régen ún. talpas házak voltak. Ezek a házak talpgerendákra épültek. A falak erősítését tartógerendák szolgálták. A sövényből készült falakat sárral tapasztották be. A kémény nélküli házak három-osztatúak voltak. Mindhárom helyiség ajtaja a tornácra (pitar) nyílt. A község-

Rk. templom Balatonföldváron

ben megmaradt egyetlen régi házat felújították és egykori tárgyakkal, használati eszközökkel rendezték be.

Az esti órákban érkezünk meg szálláshelyünkre. Vacsora után vidám játékok, a szellemi totó eredményének ismertetése és a tomlahúzás izgalmas percei következtek.

A harmadik napon reggeli után Buzsákra érkezünk. A helyi önkormányzat épületében Knézics István polgármester és Buzsáki Istvánné a művelődési ház vezetője fogadott bennünket. Ismertetőt hallhattunk a községről, majd a híres buzsáki hímzésű ruhákról, amelyekből végezetül többet is bemutattak. Knézics István nagy-nagy szeretettel beszélt falujáról, amelynek szépítéséért, rendbehozásáért, a lakosok életkörülményeinek javításáért tevékenykedik fáradhatatlanul munkatársai és támogatói segítségével.

Buzsák létezését már a XII. századból származó írások említik. A tatár, majd a török hódítás elpusztította a települést. A lakosság az akkor idáig terjedő Balaton-berek mocsaras, nádas területén talált magának bűvőhelyet. A veszély elmúltával a túlélők és a betelepülők újból felépítették a falut. Az ide települők magukkal hozták szokásaikat, művészetüket. Régen gyönyörű, szép konyos-tetős házakat építettek. Zsuppal (a rozs kézzel csépelte szalmája), náddal fedték be a házak tetejét. Az egykori lakóház felépítésére jellemző volt a hármas tagoltság: a szépen bebútorozott tiszta szoba, ezt csak akkor használták ha vendég érkezett. A hátsó szobában pedig együtt lakott a három nemzedék (nagy szülők, szülők, gyerekek). Közé-

pen volt az ún. füstös konyha, amelynek a közepét a kemence foglalta el, ennek padkájára rá lehetett ülni.

A lakosság földműveléssel, pásztorkodással

foglalkozott, így kialakult a fafaragás is. A lányok, asszonyok ősszel és télen szebbnél szebb mindenféle ruhákat hímeztek. Már régtől fogva híres a buzásági hímzés. A hagyományaikra a kék és a piros szín a jellemző. Ha ezektől eltértek akkor már alkalmazkodtak a környezethez, a bútorokhoz. Legkedvesebb formáik, mintáik a szív, a virágok, a „kacsaringó”, a levél és az állatfigurák, főként azoké az állatoké, amelyekkel foglalkoztak. Nincs két egyforma hímzés buzásági terítő vagy bármily más ruhadarab. A saját fantázia, az elgondolás érvényesül minden elkészített anyagon. A piros, kék, fekete kiegészül még a zöld és a sárga színnel. Kézbeadtak különböző terítőket, ruhadarabokat, mind-mind csodálni való értékes munka.

10 órakor résztvettünk a szentmisén. Ezt követően megtekintettük a XVIII. század második felében épült késő barokk stílusú műemlék templomot, amelyet Nagyboldogasszony (augusztus 15.) tiszteletére szenteltek fel. Végeztül megtekintettük a templom páratlan értékű buzásági hímzésű miseruháit, zászlóit, melyeket a hívek készítettek a templom számára. E gazdag egyházművészeti alkotásokat az esztendő ünnepeihez alkalmazkodó színek szerint lehet cserélni.

A templomból átmentünk a buzásági tájházba, amelyet az egyetlen megmaradt régi építésű ház felújításával hoz-

tak létre 13 évvel ezelőtt. A tájház jellegzetes háromosztatú, tornácos buzásági épület. (Ilyenek voltak a régi házak, ahol mindig ott volt a piros muskátli, és természetesen a virágoskert is).

Benne egykori bútorok, tárgyak, eszközök, hímzett anyagok, fafaragványok, képek láthatók. A tájházat a község lakói és vezetői igyekeznek visszaszerezni a SIO-TUR-tól, mert az igazán nem gazdája annak. A község két éve ismét önálló lett, sikerült megszabadulnia a hátrányos helyzetet jelentő társtelepülési viszonyból. A kb. 2000 lakosú helységben élő emberek újból kezdik magukénak érezni a falut.

Buzásákhhoz tartozik az ismert melegvizes hely, Csisztapuszta, amelyet gyógyfürdővé szeretnének fejleszteni. Az élményekben, látnivalókban gazdag programok után egy hangulatos, tiszta vendéglőben ebédeltünk. Udvarias, figyelmes vendéglátásban volt részünk. Azon a vasárnapon érezhettük, tapasztalhattuk a falu vezetőinek, lakóinak szívélyes vendégszeretetét.

A délutáni órákban még megtekintettük a Fejér megyei Nádasdladány községben a múlt század második felében épült angol barokk stílusú, L-alakú, egyemeletes kastélyt. A község régi neve Sárladány volt. A kastélyt építő Nádasdy család birtokolta a települést, amely nevét is róluk kapta a múlt század közepén. Sajnos az épület ma leromlott állapotban van gazdátlanul.

A késő esti órákban érkeztünk meg erről a rendkívül gazdag, a múlt értékeit feltáró és bemutató útról.

Szerkesztőségi találkozások

A Vakok Világa Szerkesztősége fontosnak tartja, s a jövőben is törekszik rá, hogy megismerje Olvasóinak a véleményét, javaslatait a lap minőségi javítása érdekében. Minden, a levelezői rovat-hoz e célból küldött levelet örömmel üdvözlünk és bíztajuk is a kedves olvasókat, hogy „ragadjanak tollat” és küldjék meg jó és rossz észrevételeiket, ötleteiket. Sajnos nem dicsekedhetünk az olvasók ilyen irányú aktivitásával, amit a Levelezői rovat is tükröz. Természetesen a szóbeli, nem egyszer a névtelen kritikák is eljutnak hozzánk, de továbbra is úgy gondoljuk, hogy jóval nagyobb lenne a hitele, ha bármiféle észrevétel írásban érkezne hozzánk. Arra is gondoltunk, hogy az embereknek a rohanó élet közepette nem marad elég idejük és erejük ahhoz, hogy leüljenek és írásba foglalják mondanivalójukat. Ebből kiindulva, no meg abból, hogy a személyes találkozás kötetlenebb vitát eredményezhet, hívtunk össze egy olvasó—szerkesztőségi találkozót, először szeptember 27-re a budapesti és Pest megyei olvasóknak, majd október 3-ra Békéscsabára.

A szerkesztőséget jómagam, mint szerkesztő és munkatársaim, Kas László szakmai szerkesztő képviseltük. A budapesti és Pest megyei olvasók részére rendezett találkozón, amit pénteki napra, délután fél öt órára hirdettünk

meg, velünk együtt 14 fő volt jelen. Igaz, ez a maroknyi csapat igen lelkes és aktív volt. Sok jó ötletet kaptunk, amit igyekszünk a jövőben hasznosítani. Sok szó esett az új, 77 jelből álló rövidírás rendszerről is. Volt, aki felemásnak ítélte az Országos Elnökségnek ezzel a témával kapcsolatos határozatát, de olyan vélemény is akadt, amelyik nem tartja szükségesnek egyáltalán a rövidírás használatát. A kérdés eldöntése nem a mi dolgunk, mindenesetre az észrevételeket továbbítottuk az illetékeseknek.

Nagyon sajnálatosnak tartjuk, hogy a fővárosból és Pest megyéből ilyen kevesen jöttek el a találkozóra. Igazán kiváló alkalom lehetett volna a véleménynyilvánításra. Elszomorító az a közömböség, amivel saját ügyeinket kezeljük Budapesten. Szerencsére egészen mást tapasztaltunk Békéscsabán, s az ember jóval derűsebb lélekkel folytathatja a munkáját az október 3-i találkozó után. Dél előtt 10 órára érkeztünk meg Békéscsabára. A megyei szervezetnél több mint negyven sorstárs várt ránk, akik fontosnak érezték, hogy meghallgassák a munkánkról, nehézségeinkről szóló beszámolóinkat és akik megtiszteltek bennünket azzal, hogy elmondják, mit találnak jónak, illetve rossznak a lapban. Javaslataikat most is csak megköszönni tudjuk, s ami megvalósítható belőlük azt igyekszünk véghez vinni. Meg

kell említeni, hogy itt is szóba került a rövidírás problematikája. Kérték, hogy amennyiben mód lenne rá, úgy örömmel vennék,

ha az árueledásban kapható lenne egy füzet, ami a rövidírás jeleit tartalmazná. Megjelent ugyan egyszer a Vakok Világában, mint melléklet, de sokan igényelnék ismét. A kérdést ugyancsak továbbítottuk.

Mindkét találkozót résztvevőinek köszönet jár a meleg fogadtatásért és a vitakultúrájukért. Tervezzük, hogy folyamatosan ellátogatunk az ország többi megyéjébe, s bízunk benne, hogy a békéscsabaihoz hasonló pozitív tapasztalataink lesznek túlsúlyban. A személyes találkozóig is várjuk észrevételeiket, javasolataikat Levezetői rovatba

KÖZLEMÉNYEK

Látássérültek „Cseppkő” klubja az alábbi programokat hirdeti:

- ☞ Vasárnap délelőttönként: séta a budai hegyekben.
- ☞ Kondicionáló torna a Fiumei út 77. szám alatt, kedd délutánonként.
- ☞ Protestáns biblia-óra, minden hónap második szerdáján.
- ☞ A hónap többi szerdáján, kívánság és előzetes megbeszélés szerint zenedélutánonok, valamint német és angol társalgási együttlétek szervezésére van lehetőség.
- ☞ Csütörtöki napokon klubnapot tartunk az V. ker. Belgrád rakpart 24. III. eme-

leti helyiségében, melynek programja kötetlen társalgás.

Fenti programokra jelentkezni lehet Túróczyné Kádár Adriennél, telefonon (1-384-847), vagy postán ✉ (1450 Budapest, Pf. 50.). Egyéb, a programokkal kapcsolatos felvilágosítás ugyanitt.

Felhívjuk tagtársaink figyelmét, hogy a Cseppkő-klub tagsági díja 100 forint évente.

* * *

Értesítjük a sorstársakat, hogy a műszemkészítő laboratórium az V. ker. Báthory u. 15. szám alól a IX. ker. Tűzoltó u. 79. sz. alá költözött. Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 8-13 óráig.

Lengyelországban jártunk

A Lengyelországi Vakok Szövetsége meghívásának tettünk eleget, amikor négytagú delegációnk, melynek tagjai Kuminka Györgyné elnök, Elekesné Horváth Márta rehabilitációs osztályvezető, dr. Szőke László az országos elnökség tagja (a Veszprém megyei Szervezet titkára) és Péczka János országos küldött, a Budapesti és Pest megyei Szervezet tagja voltak, 1991. szeptember 12-én Lengyelországba utazott.

A nyolcnapos tanulmányút előzetesen megküldött programja szerint oktatási intézményekben, rehabilitációs központokban tettünk látogatást.

Csütörtökön délben szállt fel repülőgépünk Ferihegy 2-ről és rövid, kb. 1 órás repülőút után érkeztünk meg Varsó 2 repülőterére, ahol a szövetség képviselői már vártak bennünket. A mikrobusz, mely utunk további részén is szállított minket egyenesen a szövetség központjába vitt. Itt Tadeusz Maizda elnök tartott rövid ismertető a szövetségről és tájékoztató az előttünk álló nyolc nap programjáról.

A Lengyelországi Vakok Szövetsége 1950-ben alakult: 46 - akkor már működő - területi szerv hozta létre. Jelenlegi taglétszámuk 80000 fő. Kilenc oktatási intézményben 1 500 látássérült fiatal tanul, ezenkívül 1200 gyermek jár látó iskolába. Egy intézmény - mely országos hatáskörű - a többszörösen sérült gyermekek oktatására hivatott.

A szövetség 25 célszövetkezetében 6000 fő dolgozik, 1500 fő mezőgazdasági munkás, 1000-en dolgoznak az egészségügyben gyógymasszőrként és kb. 1700-ra tehető azoknak a száma akik tanárként, jogászként, ügyvédként, zenészként dolgoznak.

Az elnök tájékoztatása és rövid bemutatkozásunk után szálláshelyünkre, a szövetség egyik vendégházába vitt az autóbusz. A Varsó szélén lévő kétszintes kastélyépület, mely hatalmas erdő szélén áll kellemes szálláshelyünk volt az elkövetkező napokban. Szeptember 13-án városnézés és várbeli sétánk után felkerestük azt az oktatási intézményt, ahová 160 általános iskolás többes fogyatékos gyermek jár. Az osztályok 8-10 fős létszámmal működnek, de kis létszámuk ellenére a pedagógusoknak komoly gondot jelent, hogy ezekbe az osztályokba nagyon különböző látásmaradvánnyal rendelkező gyermekek járnak. (Volt aki Braille írású könyvet olvasott, volt aki a gyengénlátók számára készített nagybetűs könyvet használta és volt aki a normál nyomtatású könyvből tanult.) Kora délután búcsúztunk el az iskola tanáraitól, majd ebédelni indultunk. A délutánunk szabad volt, erre az időre vendéglátóink nem terveztek programot. Ennek ellenére tolmácsunk Barbara Zielinska elkísért minket és utunk további részén is igen készségesen állt rendelkezésünkre. Ezen az es-

tén korán visszatérünk szálláshelyünkre, mert tudtuk, hogy másnap kezdetét veszi 1200 km-es utazásunk Lengyelország területén.

Szombaton utunk első állomása a Varsó közelében működő Laski-beli iskolai központ volt. Ezt 1922-ben apácák alapították, és a ma is apácák által vezetett központban két óvoda, három iskola, három kollégium, két középiskola és három szakiskola működik vak gyermekek számára. A 100 fős tanári kar főként apácákból áll, de benne világi emberek is helyet kaphatnak.

Az intézmény országos hatáskörrel működik, ezért a tanulók többsége bentlakó. Az oktatási központ mellett önálló gazdaság működik, mely teljesen kielégíti az itt élők élelmiszer igényét.

Ebéd után búcsút vettünk Laskitól és Ciechocinekbe utaztunk. Ez egy gyógyfürdőhely, ahol az üdülés mellett szervezett foglalkozások is vannak, főleg később látásukat veszített emberek számára. Ottartózkodásunk idején éppen egy cukorbetegből álló csoportot vártak, akik a pihenés mellett, két hét alatt megismerkedhettek az ételek szénhidrát-tartalmával, segítséget kaphattak ételeik elkészítéséhez és még számos hasznos tanácsot, mely későbbi életüket könnyítheti meg. Megtekinthettük azt a majdnem teljesen kész 40 férőhelyes üdülőt is melyben a csereüdültetés lehetőségét ajánlották fel számunkra.

Ciechocinekből a késő esti órákban a Bydgoszcz-i rehabilitációs központba mentünk, ahol a következő két éjszakan szállásunk is volt. Ebben a központ-

ban történik országosan, bentlakásos rendszerrel főleg a később látásukat veszítették részére a masszórképzés, orgonista-kántor és számítástechnikai képzés. Tanfolyamaik általában három hónaposak, de hosszabbak is vannak. A bentlakók részére rendszeres szakorvosi ellátást biztosítanak. Szabadidejük hasznos eltöltéséhez pihenőszobák, könyvtár, tornaterem áll rendelkezésükre. Vasárnap vendéglátóinkkal a helyi zenés színházban megnéztük Lehár: Víg özvegy c. darabját. Másnap kora reggel Lodz-ba indulunk. Ottani tartózkodásunk alatt egy gyengénlátó gyermekeket oktató intézményben jártunk. Itt az általános iskola mellett középiskola és szakiskola is működik. Ebben az intézményben 6 éve foglalkoznak siketvakok oktatásával, igen sikeresen. Az iskola igazgatója elmondta, hogy a 110 gyermek közül egyre többen vannak olyanok, akik jó látásmaradvánnyal rendelkeznek, és egyre kevesebb a vak gyermek. Még ezen a napon jutottunk el Hosu-ba, ahol egy vakokat gondozó szociális otthonban volt a következő két napon szálláshelyünk. Az igen késői megérkezésünk ellenére - kb. este 10 órakor értünk oda - az otthon vezetője fogadott bennünket. Ekkor csak rövid bemutatkozásra jutott idő melyet a vacsora közben ejtünk meg.

Másnap délelőtt azonban alkalmunk nyílt bővebben megismerkedni ezzel a nagyon korszerűen megépített, minden igényt kielégítő intézménnyel. Ebben az otthonban 150 időskorú ember él egy-két ágyas, fürdőszobával ellátott

lakrészben. Külön meghatározott, kötelezően előírt programok számukra nincsenek, de mindenki részt vehet a foglalkoztatásban, a zeneterápián és a közös tornán. Itt-tartózkodásunkkor találkoztunk a Hosu-i körzeti csoport vezetőjével aki kifejezte azt a szándékát, hogy szívesen felvenné a kapcsolatot magyarországi körzeti csoportokkal, hogy kapcsolatokat építsenek ki velük.

Ezen a napon (kedden) még Debrowában jártunk ahol szintén a gyengénlátók általános iskoláját tekinthettük meg. Ez az iskola 1990. szeptemberében nyitotta meg kapuit a környék gyengénlátó gyerekei előtt.

Nagy élmény volt számunkra a következő napon Krakóban látott gyógymasszőr iskola. Itt 35 év alatti érettségizett fiatalok sajátíthatják el a masszőr szakmát. A 105 hallgató körül ottjártunkkor mindössze 10 volt krakkói, a többiek az ország minden részéből jöttek. Az iskolában első évben csak az elméleti oktatás folyik, a második évben sajátítják el a hallgatók a gyakorlati ismereteket. Az iskolát végzetek elhelyezkedését az Egészségügyi Minisztérium segíti. Az iskola igazgatója Mieczyslaw Kozlowski rendelkezésünkre bocsátotta a kétéves képzés tematikáját és felajánlotta segítségüket a nálunk beindítani kívánt kétéves gyógymasszörképzéshez. Szívesen lát a későbbiekben gyógymasszörökből és gyógymasször oktatókból álló delegációt is, ha azzal is segítségünkre lehet.

Krakkóban még egy nagyon rövid városnézésre is jutott idő, majd a késő délutáni órákban indultunk vissza a kb. 300 km-re lévő Varsóba.

Másnap (csütörtökön) délelőtt a szövetség központjával ismerkedtünk. Láttuk a Braille könyvtárat, a hangoskönyvfelvevő stúdiót, a nyomdát és a hangoskönyvtárat. Ezek az egységek önálló üzemenként működnek a szövetség keretein belül. Céljaik és feladataik megegyeznek a nálunk működő hasonlókéval, de méreteikben azok többszöröse.

Ezután ismét a szövetség vezetőivel találkoztunk és elmondhattuk tapasztalatainkat ottani tartózkodásunkról. Eredményként könyvelhettük el:

- hogy a krakkói gyógymasszőr iskola segítséget kíván nyújtani a kétéves gyógymasször képzés hazai elindításához,
- hogy létrejöhet a csereüdültetés a lengyelországi vakok szövetsége és a magyarországi szövetség között, (erről később érkezik hivatalos megkeresés),
- körzeti csoportok építhetnek ki egymással kapcsolatot,
- és az általános iskolai siket-vak oktatáshoz is segítséget kaphatnak pedagógusaink.

Összegezve elmondhatjuk, hogy lengyelországi tartózkodásunk alatt szívélyes vendéglátást, segítőkészséget tapasztaltunk és reméljük, hogy ezt a lengyelországi delegáció - várhatóan 1992. márciusi - itt-tartózkodása alatt viszonzhatjuk.

Azzal az érzéssel repültünk vissza szeptember 20-án délelőtt Budapestre, hogy Lengyelországban töltött időnket igen jól hasznosítottuk és reméljük, hogy ott szerzett tapasztalatink itthoni munkánkban is tükröződni fognak.

Szabó Lászlóné

Honfoglalás Szentendrén

25

Mindannyian tudjuk, hogy hazánk viharos történelme során, nemcsak uralkodóink, hanem számosan a haza tagjai közül menedéket találtak a környező országokban. Akkoriban bujdosóknak hívták őket. Rangot, vagyoni különbséget nem nézve, itt a hazában, akik maradtak, az elmenteket ezzel a közös gyűjtőnévvel illették.

Így aztán az sem volt szokatlan, ha hozzánk érkeztek más országokból a menekülők. 1990. októberében ünnepezték meg Szentendrén az idetelepült szerbek ittélésük háromszázadik évfordulóját. Legelőször a középkorban jöttek szerbek ebbe a csendes kicsiny városba. Később a történelem elsodorta őket, vagy önszántukból elmentek. A másodiknak érkezett szerb honfoglalók már semmi nyomukat nem találták.

Templom a szentendrei Várhegyen

Amikor Savoyai Jenő vezetésével felszabadult Buda a török elnyomás alól, I. Lipót megnyergelve a hadiszerencsét újabb erős hadsereget küld a török ellen. Ehhez a sereghez társult mintegy ötezer szerb és kevésszámú albán önkéntes is. A Balkánon már elhagyta a császári csapatokat a hadiszerencse. 1690. október 9-én Belgrád elesett. A szerbek félve a törökök bosszújától, hájóra ültek, szekerekre, s volt aki csupán gyalogszerrel mentette életét. Csernojevics Arzén nevű pátriárka vezette őket, s alig valamivel több mint egy hónap alatt 200 ezer szerb menekült hazánkba. Az általuk elhagyott falvak teljesen elnéptelenedtek. Ez a törököknek a hadisarc beszédése szempontjából igen keletlen volt. A szerbek igen nagy elnyomás alatt éltek a török uralom alatt. Kérték a császárt, hogy engedje őket Magyarországon letelepedni. Hálából készek voltak fegyverrel is harcolni a porta ellen. Mielőtt Buda felszabadult volna, már eddig is jó ötezren jöttek az országba. Azoknak akik támogatják fegyveresen is a porta elleni harcában, kiváltságokat ígért Lipót császár. Meghagyta görögkeleti vallásuk szabad gyakorlását is. A hazánkba jött szerbeket, korábbi hazájuk latin neve RASCIA után rácoknak nevezték. (Ez helytelen volt, mert az arról a területről idetelepedett összes délvidéki gyűjtőneve volt, így a: görögöké, bolgároké, albánoké, bosnyákoké, szerbeké.)

26

Szentendrén 800 család települt le ez időben. A többiek az ország más részeiben települtek le. Lipót ideiglenesnek vélte a letelepedésüket, mivel azt szabta feltételül, hogy amint saját hazájuk felszabadul a török rabság alól, ők oda visszatérnek. Ez az „ideiglenesség” mind a mai napig tart. Idejövételük után több ízben viszálykodtak a helybéli magyar őslakókkal, akik a katolikus vallás hívei voltak. Betelepedésük mégis igen hasznosnak mondható a város szempontjából. Először faházakat, fatemplomokat építettek, később már „kőházakat”. Fellendítették a város iparát, kereskedelmét, kulturális életét. A kézműiparuk mellett ki kell emelni a bortermelésüket is. Az egy vidékről jöttek mélyen megőrizték összetartozásukat. Jellemző rájuk, hogy még templomaikat is származási helyeikről nevezték el. Mária Terézia igen erőltette a római katolikus hitre való áttérésüket, de ők sem akkor, sem a későbbiekben nem voltak erre hajlandók.

Mivel igen híven szolgálták a császárt, az osztrák utalkodók újabb és újabb kiváltságokkal jutalmazták őket, s a kereskedelemben is igen nagy előnyt kaptak szemben a magyarokkal.

II. Rákóczi Ferenc szerette volna ha támogatják a magyar szabadságharcot. A szerbek nemet mondtak, most is hűek maradtak Ausztriához. Szentendre életében mind újabb és újabb problémák következtek, mivel a szerbek mindig közvetlenül az uralkodóhoz fordultak, aki is minden alkalommal megadta ne-

kik a kért kiváltságot.

A gazdagodott szerbek aztán zsarolták a főleg magyarokból összetevődött szegényeket. 1700-ben például 8 évig teljes adómentességet kaptak meg, azon a címen, hogy szőlőt telepítettek. Így mindenki előtt is ismertetes, hogy Ráby Mátyás is szót emelt a visszaélések ellen. A valóság magjából írta meg Jókay csodaszép regényét a Rab Rábyt. A monda szerinti házát ma is megtaláljuk a városban. Történt egyszer, hogy Mária Terézia átutaztában megszállt Szentendrén. No ezután nem volt rest a város tanácsa, s addig járt a nyakára, mígnem a város mezővárosi rangját királyi városéra nem emelte. Végre III. Károly király csökkentette a Lipót féle szerb kiváltságokat. Az 1700-as évek végén a lakosság és a városi tanács közötti harc híre az uralkodó fülébe is eljutott. A város despotái az adókat néha tízszeresére is megemelték. A közpénzeket erősen meglopták, csakúgy, mint a köz erdeit. Minden megmozdulásuk csalással ért véget. Aki szót mert emelni igencsak megbánta. 1784-ben az akkori uralkodó II. József, hogy kivizsgálta az irdatlan nagy csalásokat, megbízta nemes Ráby Mátyást. Ő nem akart a darázs-fészekbe nyúlni. Nehezen vállalta a feladatot. Igazságszeretete, emberi tisztessége arra predesztinálta, hogy egymaga szálljon szembe a szegényekért a megye minden korrump hatalmasságával. Több ízben is börtönbe került emiatt, mivel a messze élő „kalapos király” sem tudta őt a helyi hatalmasságok korrump viselkedésétől meg-

védeni. Végezetül kénytelen volt álruhában külföldre szökni. Itt találkozik a francia forradalom katonáival. A forradalom

tisztjei igen lelkesen támogatták, hiszen a zsarnokság elől menekült el. Emlékiratait Franciaországban adta ki.

Rákóczi kérésének visszautasítása mellett ez a szomorú történet is hozzátartozik Szentendre város történetéhez. Mégis ne ítéljük meg a szerbeket, akik mindvégig „császárpártiak” voltak, mégha a saját zsebük haszna miatt is elsősorban. Gondoljuk meg azt, hogy adott szavukat tartották meg, hiszen az oltalomért cserébe hűséget ígértek nekik.

Az idők folyamán, egyre inkább elmosódtak az etnikai szoros határok, a zártság. Mégis népi szokásaikat, a magyarokhoz hasonlóan, ha fogyatkozva is, de megtartották. Kicsit átvettek a mi magyar gondolatvilágunkból is. Igen kedves színfoltja a városnak a SZERB BÚCSÚ, amelyet minden év augusztus 19-én tartanak meg. Csodálatos zenei

élmény, amikor a Pre-obrazsenszka templom udvarán a komoly tekintetű, főleg aggkorú görökeleti papok megszentelik a szőlőt. Meg-

kínálják süteményfélékkel (kelt) és italokkal az ittlévőket, majd megkezdődik a tánc, amelyet összefogódzva mind együtt járnak el. A kóló hangja olyan emlék, amit nehezen lehet elfelejteni. Aki egyszer is hallotta, mindig nosztalgiával gondol vissza rá. Sajnos ma már idegenforgalmi látványosságnak tekintik egyesek ezt a szép régi szokást, és igen megkönnyebbítik az idelátogató turisták zsebeit. Az utóbbi évtizedekben a vagyoni különbségek erősen elmosódtak. S talán nem ennek, hanem a háromszázéves ittélésnek köszönhető, hogy igen szívesek az idegenekhez, főleg az idősebb nemzedék. Ha valaki szeretné megízlelni a régi „rác” ízeket, vagy hallgatni a gyönyörű tamburaszót, annak javaslom látogasson el egyszer valakivel augusztus 19-én Szentendre városába. Úgy vélem nem fogja megbánni.○

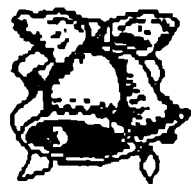
27

KÖZLEMÉNY

Felhívjuk azon polgári és katonai vak hadirokkant sorstársaink figyelmét, akik a Magyar Hadirokkantak Szövetségének tagjai szeret-

nének lenni, hogy jelentkezzenek Simon Józsefnél az 1-751-322-es telefonszámon, vagy levélben az alábbi címen: 1531 Budapest, Pf. 33.

Egy könyv elé

Kellemes meglepetésként egy meghívót kaptam, melyben ez állt:

*„A Fehér Bot Napja alkalmából megjelent Rithnovszky János: A fény tulsó oldalán című kötetének bemutatójára 1991. október 10-én 11 órára az Írók Boltja Teázójába tisztelettel meghívjuk. A könyvet a szerző közreműködésével dr. Erős Zoltán, a 168 óra vezető szerkesztője mutatja be. Minden érdeklődőt szeretettel várunk.
...
Gondolat Kiadó Írók Boltja,
Parnasszus Kiadó Kft.”*

Hiszen ezt az embert ismerem gondoltam, s máris felidéztem képzeletemben bernáthe gyi vakvezető kutyájával együtt. Régi „motoros” már a vakügyben. Vajon mit követett már megint el?! A könyv bemutatóján azután megtudtam. Életrajzot írt, s tette ezt olyan minőségben, hogy a Gondolat Kiadó kiadásra érdemesnek és méltónak találta. Ezúton is meleg szeretettel gratulálok Rithnovszky Jánosnak a sikerhez. Egyúttal felhívom a Vakok Világa tisztelt olvasóinak figyelmét arra, hogy a könyv az írók Boltjában 238 forintért megvásárolható, s arra is, hogy rövide-

sen hangos könyv formájában könyvtárunkból kölcsönözhető lesz.

Ízelítőül és kedv csinálólul íme a szerző saját ajánlása: „Azzal a szándékkal nyújtom át ez írásművet a tisztelt olvasónak, hogy az életem tükrében felvillantott epizódokon keresztül képet kapjanak egy jobb sorsra érdemes embercsoportról. A fénytelenység zsarnok porkolábja által gúzsbakötve, ők is éppen úgy éreznek, élnek, mint sokan mások. Közülük sokan a látóktól is várják legalább képletes szabadulásukat az „örök homályból”; s hogy megismerkedjenek egy nagyszerű, odaadó, négy lábú társsal, „aki” hőséges segítőkészségével megadni látszik a gúzsbakötés első csomóit.

Ajánlom művemem mindazoknak

- ☞ Akik sérült emberekkel foglalkoznak vagy foglalkozni kívánnak, függetlenül azok rokkantságának milyenségétől.
- ☞ Akiknek családjában nemrég megvakult gyermek vagy felnőtt él.
- ☞ Szülőknek, akiknek látássérült (vak vagy gyengénlátó) gyermekük van.
- ☞ Akik balesetük folytán maradandó sérüléseket szenvedtek, és lelkiváltságba kerültek.
- ☞ Akik alaposabban szeretnék megismerni a vakok életét.
- ☞ Akik szeretnék tudni, mit jelent egy nagyszerű, segítő embertárs az arra rászorulóknak.

☞ Akik tudni akarják, miként lehet kitűnő, megbízható állati „segítő” nevelni tanítani.

☞ Akik tudni akarják, hogyan lehet szoros kapcsolatot kiépíteni egy ember és egy állat között.

☞ Akik szeretik és becsülik a kutyát, és akik eddig semmibe vették vagy utálkoztak ettől a derék, hűséges társtól.

☞ Okulásként ajánlom sorstársaimnak.

☞ Végül kézikönyv gyanánt ajánlom az egészségügy mindazon dolgozó-

inak, akik a vakokkal és gyengénlátókkal foglalkoznak.

☞ Akik elhivatottságot éreznek gondjaink iránt, vagy akiket munkájuk, hivatásuk a sérült emberekhez köt

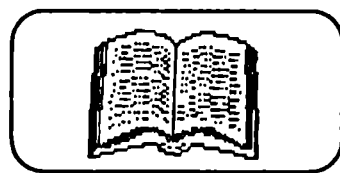
☞ Akik tudni akarják, hogyan maradhat talpon sérülései mellett, minden gáncs ellenére is az, aki nagyon akar.

*Tiszta szívből ajánlom mindazoknak,
akik kíváncsiak arra, milyen az élet
A FÉNY TÚLSÓ OLDALÁN”*

29

Asztali áldás

(Dr. Domonkos János könyvismertetése)

Hagyománytiszteletben rendkívül szigorú és gazdag a zsidó vallás. A magyar könyvkiadás érdekes szelete, új arculata jelenik meg - szerepet vállalva a hit megőrzésében és terjesztésében - a magyar kultúrában most, amikor a Helikon Kiadó Asztali áldás (Birkát há mázon) címen megjelent, XVIII. századi héber imádságos könyv hasonmás kiadására vállalkozott. A könyv különlegességnek számít a zsidó irodalomban is. Nem csupán vallásos olvasókat érdekelhet e kötet: történeti értéket is képvisel.

A jámborságra és hitszeretetre buzdító pergamen-könyvecskét menyasszonyi ajándékkul szánta a korabeli vőlegény. A közép-európai zsidóság nemes, művészetteremtő szándékának és hagyományainak szép példáit tartalmazza ez az imádságos könyv, mely ma a budapesti

Zsidó Múzeum féltve őrzött kincsei sorában is rangos helyet foglal el.

Világszerte nagy az érdeklődés eme hasonmás kiadás iránt, főleg a vallásos alkalmi imák gyűjtői körében. Az ünnepi étkezési imákon és áldásokon kívül olyan szövegeket is tartalmaz a kötet, melyek a zsidó nő mindennapi életének magatartásformáira ad utalást.

A kódex másolója, Mesullám Zimel, korának jeles művésze Bécsben működött. Tucatnyi munkáját a világon sok helyütt őrzi a gyűjtők sokasága. A héber szöveget gazdagon illusztrálta bájos, naív, eleven színű képecskékkel. Miniatúrákkal és alakos ábrázolásokkal díszített címlapja ugyancsak múzeális értékű. Stilizált aranyminták díszítik mind a bőrkötést mindpedig az ajánlás szövegét.

A korabeli Nyugat-Magyarországon volt szokásos a mátká ajándékozásnak

30

ez a formája: fontosnak tarották ugyanis, hogy a benne foglalt szöveget az asszonyok is elolvassák.

Az ajánlási rész felüti a jegyespár nevét, a másoló írnok nevét és a keletkezés időpontját. Idézzük: „Szerény ajándék a tekintélyes, tiszteletre méltó vőlegénytől Koppeltől, a nagytekintélyű férfiú, Jirmija Breda fiától a szép és szerény szűzleánynak, az elragadó menyasszonynak Gitlnak, a kegyelmes férfiú, a tekintélyes és tiszteletre méltó Sável Leidersdorf lányának. Készítette és írta a polnai Zimelnek nevezett Mesullám írnok 511-ben (i.sz. 1751). Az egyes lapok mérete változó. A címlap szövegét egy törött homlokzatú kapuba helyezi. A szöveg két oldalán Dávid király - kezében hárfával - és Salamon király - jogarral - látható. Mindkettő hermelinpalástot visel, fejüket korona ékesíti. Alul - pajzsdíszben - egy város képe. Fent az orozaton egy-egy szárnyas puttó ül, közöttük egy mosdótálat tartó férfialak, tán a lévitai jelképet szimbolizálva.

A képecskék közül figyelemre méltó a nők vallásos magatartására utaló három törvény nemesveretű illusztrálásam, és pedig:

A tézta elkülönítése: - a három asszonyi kötelesség egyike, az úgynevezett micvát hállá végzésekor mondott áldás. Két nő hállát készít (különleges kenyérféleség). Az egyik dagasztja a tésztát, míg a másik a tűzhelyen eléget belőle egy csipetnyit. A „hállá” szóval jelölik a tésztának azt az elkülönített részét is, melyet a papoknak adnak. Minden hállának szánt tésztából egy

olajbogyónyt szokás elkülöníteni és elégetni.

Rituális fürdő: a három asszonyi kötelesség közül a micvat

middá néven ismert szertartás ellátásakor mondott ima illusztrációja. A kép egy szobában, fakádban fürdő nőt ábrázol, három másik nőalak pedig a szertartás járulékos teendőit látja el.

A péntek esti gyertyák meggyújtása: ennek elvégzése is a nők dolga, szimbolizálva azt a fényt, mely az otthont, a családi közösséget, beragyogja. Micvát hálláká néven ismert ez az imádságok mondásával járó szertartás. Az ezt illusztráló képen egy asszony áll egy asztal mellett, mely fölött egy „Judenstern” (zsidócsillag) típusú péntek esti lámpa függ. A kompozíciót teljessé teszi a nő háta mögött álló gyermek, valamint egy ágy.

Mint említettük, ezt a korabeli könyvecskét Sável Leidersdorf lánya, Gitl számára írták és illusztrálták. Vőlegénye, Keppel, Jirmija fia adta át Gitlnak esküvőjük alkalmával 1751-ben. Gitl és Keppel gazdag családból származott. Gitl apja, Sável Leidersdorf Mária Terézia udvarában szolgált, élvezve a királynő pártfogását. Köztudott, hogy az udvarban szolgálatot teljesítő zsidók ugyanolyan arisztokratikus életmódot folytattak, mint a nem zsidók. Ezen magatartásformához tartozott az olyan gazdag, értékes műtárgyak adományozása is, mint a Birkát-há-mázón.

A hasonmás velúrborítású különleges díszdobozban került forgalomba, Iros Fishof ismertető tanulmányával. (I. Fishof a jeruzsálemi Israel Múzeum tudományos munkatársa). ○

A második év döntője

31

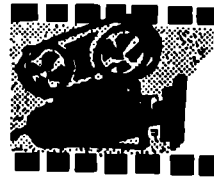
1991. október 12-én volt Budapesten szövetségünk országos műveltségi játékának döntője. A szakadó eső ellenére a csapatokon kívül számos érdeklődő, játékoskedvű sorstárs érkezett az eseményre Zalától Borsodik, Szegedtől Győrig. Budapestről is sok tagtárs, vendég jött el az egyesületünk székházában megtartott fináléra. Több mint százan kísérhették végig az izgalmas órákat, a vállalkozó kedvű bátrabbak a játékba is bekapcsolódhattak. A Magyar Televízió Pécsi Körzeti Stúdiója a rendezvényről készített egy összeállítást, amelyet október 18-án országszerte láthatott a nézők sokasága a Sorstársak című műsorban.

Ebben az évben 13 megyei szervezeteinkből 16 csapat vett részt a játékban. A tavaszi elődöntőkből Békéscsabáról, Budapestről és Szekszárdról két-két csapat jutott tovább az őszi döntőbe. Ezen a játékon Baranya-, Budapest és Pest- (két csapata), Hajdú-Bihar-, Komárom-Esztergom- és Tolna megye csapata vett részt. Az országos műveltségi játék előkészítését, megszervezését, ezúttal már a második évben dr. Baranyiné Miks Mária és Rózsa Dezső irányította. Nagy-nagy kedvvel, lelkesedéssel állították össze a kérdéseket, programokat. Ők voltak az elődöntők és a döntő játékvezetői is. Munkájukat számos közösség és egyén segítette. A játék fővédnöke Erhartné dr. Molnár Katalin szövetségünk főtitkára volt. Egyben elnö-

ke volt a döntő zsűrijének is, amelynek tagja Péczkáné Kovács Mária és Lak István. A játék zavartalan lebonyolításában többek között Fedorné Hidvégi Andrea, Péczka János és Pinviczki György vettek részt. A döntő során elhangzott irodalmi részleteket Szőrös Antal a Szolnoki Irodalmi Színpad előadója szólaltatta meg.

A játék több fordulójában szerepeltek irodalmi kérdések, ahol verseket, regényeket, művek szereplőit kellett felismerni.

A történelmi kérdések között az évszámfordító kívánt nagyobb figyelmet.

Elhangzott zenei részletek filmek felismeréséhez nyújtottak segítséget. Izgalmat, derűtséget váltottak ki a jelentlétvőkbtől az ügyességi játékok. A Saccoló című fordulóban értékek, mértékek helyes meghatározására lehetett tippelni. Cseles volt a Borfaló kérdése, hogy hány fajta bor van a csapattagok poharaiban? Ugyanis mindenkinek a poharában azonos fajtájú nedű volt. Az Intarzia csináló igen nagy sikert aratott, itt a szövegek között nevek voltak elrejtve. Az izgalmas kérdésekből, feladatokból bőven jutott a jelenlévő játéokra vágyó közönségnek is.

32

A játék végére a legtöbb pontot, a többiek közül kiemelkedően, Komárom-Esztergom megye csapata gyűjtötte össze. Így az övék lett

a 20000 Ft-os különdíj, és a megye neve felkerült a vándorszerlegre. A másodiktól a hatodik helyezéig szinte csak egy-egy pontkülönbség volt a csapatok között. Ők a szerzett pontok nagysága szerinti sorrendben választhattak a következő tárgyak közül: gyógytermékeket és pipere cikkek tartalmazó csomagot. Ebből két csapatnak is jutott. Egy másik csomagban egy Abacus és egy Faludy György kazetta volt, melyen a költő mondja el verseit: egy következő összeállítás egy partvist és egy cirokseprűt tartalmazott, és végül az utolsó csomag-

ban egy műanyag étel-hordó, valamint élelmiszer tartó dobozok voltak.

A játék elődöntői, döntője során tagtársaink találkozhattak egymással, újabb és újabb barátok, ismerősök találtak egymásra. Az efféle rendezvények nagyban elősegítik az egyesületi élet fejlődését. Ez pedig nagyon fontos dolog mai világunkban, amikor a legtöbben inkább az anyagiak hajszolásával törődnek, nem pedig az egymással való találkozással, a kulturális értékek nyújtotta örömmel. Talán ez a játéksorozat is kulturális életre irányítja többek figyelmét. A szervezők köszönik a játékot, a segítséget, az együtt töltött napokat.

Dosek Lajosné

Atlétika Európabajnokság, Caen

Soha ennyi érmet nem hoztunk Európa-bajnokságról, mint most: 2 arany, 3 ezüst, 2 bronz, 2 negyedik és ötödik helyezés van a tarsolyunkban. Lássuk, hogyan is történt?

Csapatunk szept. 13-án du. érkezett e normandiai városba, mely ma 120000 lakosú egyetemi város és egy középkori vár köré települt. Nagyon kedvesen fogadták a csapatokat és mind a 17-et más-más szállóban helyezték el. Így csak a hétfői közös ebéden és orvosi vizsgálaton találkoztunk a többi résztvevővel, majd a polgármesteri fogadás előtt, amikor is a hivatal előtti virágos kertben gyülekezve kerestük a régi sportbaráto-

kat. A fogadásra zászlók alá sorokozva átvonultunk a belső udvar árkádjai alá, ahol elhangzottak az üdvözlő beszédek. Ezután a nézők tapsaitól kísérvé a lo-vagterembe vonultunk, ahol a verseny sikerére koccintottunk, ki pezsgővel, ki üdítő itallal.

Kedden kezdődtek a versenyek, de a nők 100 m-es előfutamáira, du. a férfiakéra került a sor. Sajnos Csák Jóska lába az első rajtok során meghúzódott, így a további versenyeken sem tudott részt venni. Ekkor kezdtek dobóink is: Hege-dűs Béla B1 versenyzőnk 76 cm-el maradt le a győztes Martineztől, végül 5. lett 971 cm-rel. A B3 kategóriában a finn

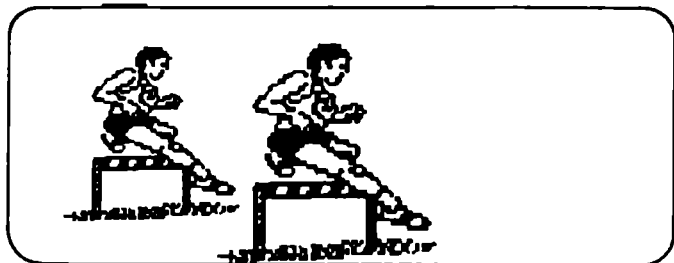

Laitinen győzte le versenyzőinket. Nagy Dénes 12,19 m-es lökése ezüstöt hozott. Pazinczár Attila súlygolyója 11,25 m-re fúródott a talajba, bronzérmes lett.

Másnap pedig ugyanő gerellyel magyar csúcsot dobott, 43,80 m-t, ezzel győzött és délben a díjkiosztásnál boldogan hallgattuk végig a magyar himnuszt.

Csütörtökön a diszkoszvetésre került sor. Hegedűs Béla megint pechesen versenyzett, 4 cm-rel maradt le a bronzéremről. A B3-ban újra Pazinczár Attila dobta a legnagyobbat, újra magyar csúcsot, 36,50 m-t, második Nagy Dénes lett 32,34-el, megszerezte ezzel második ezüstjét, Attila meg az aranyát. Oláh Jóska is pályára lépett: 4. lett, biztosítva ezzel az érmet a francia versenyzőnek. Jóska sokoldalú, tapasztalt versenyző lévén először 200 m-es futásban állt rajt-hoz, de 26 cm-es idejével nem került döntőbe. Itt végül a német Mehlmann győzött 22,50-el, még a B1 kategóriában is öten futottak 25 mp-en belül, 100 m-en pedig 9-en futottak 13 mp-nél jobb időt. A győztes spanyol Raquena 11,8-at produlált. A B3-ban még ennél is jobbak voltak.

Jóska távolugrásban sem jutott döntőben, végül is hármasugrásban érvényesült régi rutinja: 11,89 m-es ugrása

bronzérmet hozott.

A pénteki nap a pentathlon jegyében telt el. A lányok 9-kor, Attila 10-kor kezdett távolugrással. Nagy ellenfele, a többszörös aranyérmes Gorbenko már itt 300 pont előnyt szerzett, amit Attila nagyobb dobásaival sem tudott utolérni, így ezüstérmes lett. Örömkre a csehszlovák színekben versenyző régi sportbarátunk, Gödri Feri lett bronzérmes.

Szombat délelőtt megnéztük az izgalmas 4x100 és 4x400 váltó futásokat, melynek szabályai még alakulóban vannak. Du. pedig autóbusszal mentünk a Marathon futás rajtjához, a 42 km-re fekvő Courseulle tengerparti városkába, ahol a II. világháború partraszállási emlékműve elől rajtoltak a futók és a parti üdülőhelyeken áthaladva futottak föl a Caen-i Mémorialhoz, amely a háború halottainak emlékét őrzi. Az utolsó 12 km végig lassú emelkedő volt. Mészáros Pista lába itt begörcsölt s innen csak a szíve gyalogoltatta be a célig. Ideje ezért nem volt jó: 4 óra 7,40 perc, de még egy 5. helyet hozott a csapatnak. A győztes ideje 1 perc híján 3 óra volt, a nehéz pályán és meleg strandidőben.

Este a kongresszusi központban volt a záróünnepség, vacsora és tánc, ahol naponta ebédeltünk, mert szemben volt a pályával. Nagyon jó versenyek után szép emlékekkel utaztunk haza Caen városából, ahol a sponsorok külön ajándékokat juttattak minden csapat legjobb versenyzőinek, nálunk Pazinczár Attila kapta ezeket. ✱

**TÁJÉKOZTATJUK
TAGTÁRSAINKAT, HOGY
SZÖVETSÉGÜNK ÁRUELADÁSÁBAN
AZ ALÁBBI ÁRUFÉLESEGEK
KAPHATÓK**

Ø 45 mm-es nyeles nagyító 6x	267 Ft	Szakácskönyv: Minden napra egy recept 5 füzet	150 Ft
Lingafon (német olvasókönyv) 3 füzet	90 Ft	Telefonkezelők kézikönyve belföldi	5 Ft
Eszperantó nyelvkönyv 9 füzet	270 Ft	Weiner: 20 könnyű kis zongoradarab	30 Ft
Magyar-Eszperantó szótár 1-20-ig	300 Ft	Ismerjük meg, segítsük őket	20 Ft
Eszperantó-Magyar szótár 5 füzet	150 Ft	Ismerjük, segítsük őket (orosz)	50 Ft
Bartók: 15 magyar parasztdal	30 Ft	Ismerjük, segítsük őket (angol)	50 Ft
Czoborl - Horlai: Angol nyelvtani összefoglaló 3 füzet	90 Ft	Nemzetközi távhívó pótkötet	3 Ft
Német-magyar rövidírás	30 Ft	Illyés Gy. Szemelt szőlő 4 kötet	160 Ft
Német nyelv - kezdő 6 füzet	180 Ft	A Vakok és Gyengénlátók érdekvédelmének 60 éve	10 Ft
Német nyelv - haladó 7 füzet	210 Ft	Toldi trilógiája (9 könyv)	360 Ft
Német szótár 9 kötet	360 Ft	Magyarország úthálózata térkép	50 Ft
Orosz szótár 14 kötet	280 Ft	Gyógymasszór tankönyv (tagoknak)	150 Ft
Adapter, írógéhez 1 pár	52 Ft	Gyógymasszór tankönyv (nem tagoknak)	300 Ft
		Hangoskönyvtári katalógus Braille 2 füzet	40 Ft
		Kézimunkakönyv 2 füzet	60 Ft
		Utak és kiutak (sík)	10 Ft

Vonalzó25 Ft
Vonalzó30 Ft
Sakk 700- Ft
Tejőr 7,20 Ft
Braille ABC	...40 Ft

Mit tegyünk, hogy életünk
teljesebb legyen 54,50 Ft

Panov sakk-könyv
(12 kötet)480 Ft

Látás nélkül
meghódított világ30 Ft

Göllesz Zoltán: Gyakorlóanyag az
abakusszal végzett alpműveletek
elsajátításához72 Ft

Mit kell tudni a kutyámról
2 db C/60-as kazetta 100 Ft

Angol nyelv alapfokon
4 db C/60-as kazetta
+ kis doboz216 Ft

Home-lab software
3 db C/60-as
kazetta + kis doboz 166,50 Ft

C/60-as kazetta
XM-3 (Samsung kazetta) 67,50 Ft

A vakvezető kutya50 Ft

Schiff Ervin? Phillys100 Ft

MÁV vasúti térkép20 Ft

Balzac: A számárbőr844 Ft

Dante: Isteni színjáték901 Ft

Út az érettségiig30 Ft

Rakéta zsebóra384 Ft

Orsós doboz üresen5 Ft

Orsós szalag dobozban15 Ft

Talking kalkulátor2870 Ft

Talking ébresztőóra2870 Ft

Abakusz 350.- Ft

Tűbefűző2,30 Ft

Römi-kártya700 Ft

Braille lap 1 Ft

Búvöskocka 61 Ft

Rithnovszky János:
A fény tulsó oldalán238 Ft

Német kazetta 5 db C/90-es kazetta
+ kis doboz 381,50 Ft

Massage kazetta 12 db C/60-as kazetta
+ köz. doboz626 Ft

Zöldségtermesztés a házkertben
11 db C/60-as kazetta
+ köz. doboz576 Ft

Műanyag tasak
kazettatartó32 Ft

1111 ötlet háziasszonyoknak
4 db C/60-as kazetta
+ kis doboz216 Ft

182 recept a mikrohullámú sütőhöz 5 db
C/60-as kazetta
+ kis doboz266,50 Ft

Mikrohullámú sütő
titkai 221,50 Ft

C/60-as kazetta (polimer)45 Ft

C/90-es kazetta (polimer)68 Ft

Homérosz kóruslemez90 Ft

Hangjelek útkeresőknek40 Ft

Alapszabály (Braille, sík)20 Ft

Szláva ébresztőóra 485 Ft

Braille-tábla fémből486 Ft

Jegyzetomb A/691 Ft

Jegyzetomb A/495 Ft

Basic nyelvkönyv30 Ft

TV nagyító előtét 1850 Ft

35

36

Allegró Barbaró ..30 Ft
 Levelezőlap2,50 Ft
 Rakéta karóra 730 Ft
 Kirakótábla 60 Ft
 Picht írógép3700 Ft

Nemzetközi távhívó5 Ft

Kézimunkakönyv30 Ft

Hangoskönyvtári
 katalógus216 Ft

Svájci női karóra
 (dublé)7200 Ft

Svájci női karóra
 (aranyozott)7990 Ft

Svájci férfi karóra
 karóra (dublé)7200 Ft

Svájci férfi karóra
 (aranyozott)7990.- Ft

Svájci zsebóra
 (ezüst)3500 Ft

Grimm legszebb meséiből válogatva
 (Piroska és a farkas, Hamupipóke,
 Brémai muzsikusok, Jancsi és Juliska)
 Braille30 Ft

Budapest térkép .. 50 Ft

Angol rövidírás ... 30 Ft

SILVA tájoló1980 Ft

1992. évi naptár ... 30 Ft

Brailab PC adapter...9600 Ft

IBM beszélőkártya15000- Ft

„Malom” társasjáték578 Ft

Akusztikus személyi
 riasztó 1625.- Ft

Fix állványos 6x-os nagyítású
 nagyító1251 Ft

„Ki nevet a végén”
 társasjáték578 Ft

„Pandora”
 társasjáték250 Ft

Farkas Péter és Fabók Judit kazettái:
 Szerelem a hintaszékben 200 Ft

Farkas Péter és Fabók Judit kazettái:
 Ünnepelj velünk 200 Ft

Hosszú fehér bot (üvegszálás)
 készpénzért, vényre37,50 Ft

Vagy térítésmentesen
 vényre251 Ft

Molnár Mária

Ilyen még nem volt! (táborban a szegedi vakok klubja)

... a mi rövid, kétéves életünkben, hogy felkerekedjünk, s távol a város zajától egy pazarul berendezett volt tanügyi iskola épületében töltsük el a vikendet! Régi tervünk vált valóra ezzel. Szombaton, szeptember 14-én, a táborfoglalás után ismerkedő sétára és rőzsegyűjtésre indultunk. A mi Alföldünk nem túl változatos, kukorica-tábla kukorica-tábla váltakozású táján azért az

esti tábortűzhöz elegendő rőzse gyűlt össze. Az ebéd utáni pihenőt egy beszélgetéssel kötöttük össze. Várhelyi Lajos faggatta a klub tagjait hangoskönyv élményeiről, s már nyakunkon is volt a vacsoraidő. Ez ugye egy egyszerű, hétköznapi dolog. Ám csak akkor, ha nem a mi táborvezetőnk, Szóts Katalin könyvtáros forgatókönyve alapján zajlik. Ő ugyanis mindenkit beosztott

konyhai munkára s nem lehetett előre tudni mi „szakad” a nyakunkba pihenés címen. Mosogatás, fásírt-formázás, törülgetés vagy terítés? De

szerencsésen túlestünk az első napi nehézségeken és izgalommal vonultunk a tűzrakó hely felé.

Az elkészített szalonna, hagyma s egyéb kellékek - kivéve némi nedüt - érintetlenül maradtak a kiadós vacsora után. A környék csendje azonban erősen veszélyeztetett volt vidám nótázásunktól. A többség éjjel 2-ig bírta, utána ki- illetve inkább ledőlt. 4-5 kitartó legény azonban éberem vigyázott ál munkra.

Reggel a sokadik kakasszóra bújtunk csak elő, ki tudja mi okból! Sok időnk nem volt, mert reggeli után táborvezetőnk „átment” furfangos vetélkedő vezetőbe és nem győztük feladványait megoldani. Négy csapat:

- 1 Ha meghallsz kitör a frász
- 2 Vasmacska
- 3 ADESZ = abszolút demokraták szövetsége és
- 4 Rózsaszín Párduc

vetélkedett: csatakiál-
tást kellett szerezni,
nevet indokolni, lehet-
etlen tárgyakról el-
mondani mire valók,
ügyességi és irodalmi
játékokat sikeresen
megoldani.

Persze, nagy nyereségek kiosztására került sor a jó hangulatú versengés után. A 4. helyezett 1/4 liter tejet + poharakat kapott, a 3. helyezett 1 üveg sört, a 2. helyezett 1 liter vörösbort, az első helyezett 1 üveg pezsgőt. A tej kivételével (amelyet az egyik versenyző azonnal megivott), a nyereségtárgyakat közösen tüntettük el.

Ebéd után a búcsú közelségét egy árverési játékkal próbáltuk feledtetni. A kimaradt enni-innivalót elérvereztük, s a bevétel a klub további működését fogja segíteni. Nagy igyekezettel licitáltunk. Sokszor saját családtagunkra vertünk rá - de nagyon jól szórakoztunk! Csakhogy beálltak a hazavivő mikrobuszok, s véget kellett vetni a mulatságnak!

*Próbának szántuk e két napot. Mindannyian élményekkel gazdagabban térünk haza, s egy reménnyel, hogy jövőre újra, együtt, de legalább egy hétig! **

37

A vakok kutyái Selstenbe járnak iskolába

(A Heinsberg Stadt und Land c.
újságból fordította
Fedorné Hidvégi Andrea)

SELSTEN

Egy áprilisi délelőtt döntő fontosságú volt a magyar Marosvölgyi Anikó életé-

ben. A Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége Kutyakiképző tanfolyamának elvégzése után meglátogatta Aachenben honfitársát, Dr. Kürthi Tamás professzort, aki összeismertette Klaus Oberlével. Klaus Oberle egy vakvezető kutyaiskolát irányított Selstenben, ahol a kutyákat és leendő gazdáikat oktatták.

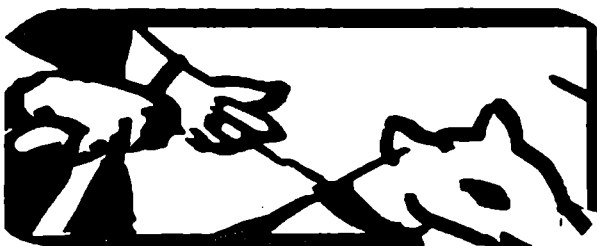
38

Elkezdtek együtt dolgozni, egymásba szerettek és összeházasodtak. Ma Anikó Oberle vezeti a Kutyaiskolát, Klaus pedig az ember és kutya viszonyát kutatja. Az évek során komoly könyv- és videófilm gyűjteményre tettek szert és kapcsolatban állnak neves kutatókkal.

A KUTYÁK KIVÁLASZTÁSA

Minden kutyaiskola legelső feladata a megfelelő kutya kiválasztása. Ott vannak először is az anatómiai feltételek: A kutya középtermetű legyen és különösen teherbíró csípőizülettel rendelkezzen. Ezután jönnek a jellemvonások. Az utcán, vagy a járműveken nem szabad riadoznia. „Egyszerűen minden körülmények között kedvesnek és segítőkésznek kell lennie” magyarázza a 16 éves kora óta kutyákkal foglalkozó Anikó Oberle.

A kutya sokféleképpen kerülnek a kiképzőhöz. Azok a családok, akik nem akarják tovább gondozni a kutyájukat, elhosszabbítják nekik, de néha egyenesen a tenyésztőktől kap állatokat. Négyhetes teszt sorozattal választja ki az alkalmas kutyát és csak azután képezi ki vakvezetésre. A kiképzés során az asszony maga is felteszi az átlátszatlan szemüveget, hogy a vak emberek mozgását

utánozza. A vakok számára oly fontos mozgástréning során a kiesett látás pótlására az emberek többi érzékszerve hihetetlenül kiélesedik. Önök például tudták, hogy nyáron a házfalat a belőle kisugárzó melegről meg lehet sejteni?

GYAKORLÁS A VEZETŐZSINÓR MELLETT

A kutyának is hozzá kell szokni a különféle eszközökhöz. Az iskola telkén van egy kifutó, melyen vezetősárral lehet gyakorolni. Ugyanilyen fontos azonban a konkrét élethelyzetek tréningje is. A kutyával gyakorolni kell a faluban, a városban, a vasútállomáson és az utcán is. A gyakorlófeladatok teljessé tételéhez hiányzik még egy akadálypálya: az állami támogatás még várat magára, pedig nagyon kifizetődő befektetés lenne.

A kiképzett kutyákkal az érdeklődő sorstársak Anikó értő segítségével gyakorolhatnak. Először Selstenben és környékén gyakorolnak, azután a kutyát igénylő lakóhelyén. Hogy a képzés megfeleljen minden egyes vak vagy gyengénlátó egyéni igényeinek, egyszerre csak egy embert lehet leendő társával megismertetni.

A TERMÉSZET A DÖNTŐ

A kutyákat az emberekhez választják ki. Ha valakinek például van látásmaradványa, annak megpróbálnak világos szőrű kutyát a rendelkezésre bocsátani. A kutya és gazda természetének is illeni kell egymáshoz.

Július közepéig vendégeskedett az

Oberle házaspárnál egy darmstadti egyetemista lány, aki kutyával akar közlekedni. „Már régóta noszogatnak, hogy legyen vakvezető kutyám, de eddig valahogy nem tudtam elképzelni és mindig találtam valami kifogást” mosolygott Elke Paul. Most már el sem tudná képzelni az életét Castor nevű társa nélkül.

Darmstadtban ugyancsak látássérült barátjával él együtt és hónapokkal ezelőtt vele együtt jött el körülnézni Selstenbe. A látogatás után közösen döntöttek el, hogy Elkének kutyája lesz. A betegbiztosító kifizeti a kutya és a képzés költségeit és a szövetségi törvények értelmében a vakok támogatást kapnak a vezetőkutya tartásához.

VAK EGYETEMISTA

A vak szociálpedagógus élete nagyon nehéz. Igaz, hogy a különleges kiadásokra, mint például a felolvasás, vaksegélyt kap, de neki a számunkra magától érthetődő mindennapi feladatok ellátása is problémát jelent. A Szövetségi Köztársaságban nem fordítanak túl sok figyelmet a vakokra. Még mindig nagyon kevés a pontírasos irodalom, és a pénzürmék is papírpénzek a Guldenhez hasonló jelzése még várat magára. Így aztán a rendelkezésre álló segédeszközöket kell ésszerűen felhasználni. Elke Paulnak például van egy számítógépe, amellyel vaksága ellenére dolgozni tud. A nyomtató pontírásban nyomtat és egy külön készülékkel le tudja tapogatni a képenyőn megjelenő szö-

veget. Castor még nagyobb önállóságot és függetlenséget tesz majd lehetővé. „Meg kell mutatnom az embereknek” - ez a csodálatraméltó hozzáállása.

39

AZ ERŐS CASTOR

Először meglehetősen nehezen boldogult a hőséges négy lábúval. Az első két napon kétségbe volt esve és azt hitte, soha nem fog boldogulni vele. Időközben a kutya elismerte asszonyának és ő is nagyon közel került új társához. Elke nagyon reméli, hogy barátja nem lesz majd féltékeny az erős Castorra.

Anikó Oberle tevékenysége nem merül ki a Selsten és környéki kiképző munkában. Segít a jogi akadályokat is legyőzni. Van például egy csomó sor olyan kedvezmény, amik egy része Elke Paul lakhelyén Baden-Württembergben csak részben érvényesek. Anikó közbelépéséig a vezetőkutyák sem léphettek be az ételmezszerüzletekbe és a tömegközlekedésben félárú jegyet kellett a számukra váltani. Anikó egy, a Szociális Miniszternek írt levelével elérte a vakok számára megsemmisítő előírások újraértékelését.

NEM SZAKMA

Az Oberle házaspár azt kívánja, hogy Németországban egységesítsék a vakvezető kutyák kiképzésével foglalkozó személyek szakmai képzését. Aniko Oberle magyarországi képzése ugyanis egyedülálló. Az egységes képzés ugyanis sokat segítene vak embertársaink helyzetén.

A Recognita Alapítvány kuratóriuma a nagysikerű 1991. szeptember 28-i kérempárverseny kedvező visszhangját kihasználva az alábbi felajánlás közzétételét kérte.

Amennyiben vak személyek a számítógépes szövegfelismeréshez szükséges eszközöket az Alapítványon keresztül szerzik be, a kedvező feltételeken túlmenően az Alapítvány egyösszegű támogatást is folyósít a felhasználó részére.

Ismeretes, hogy szövegfelismeréshez, -felolvasáshoz négy eszköz együttes megléte szükséges:

- » IBM kompatibilis személyi számítógép,
- » síkágyas scanner, a dokumentum képi beviteléhez (Pentax SB-A 4301 típusú),
- » Recognita Plus optikai karakterfelismerő program,

» magyar nyelvű beszéd-szintetizáló.

Vak felhasználó esetében 1991. évben még lehetőség van arra, hogy a felsorolt berendezések árát az Alapítványnak befizetve, azt a befizető személy a személyi jövedelemadó alapjából levonja, így jelentős összeget takaríthat meg!

(Értelemszerűen a befizető és a felhasználó nem kell, hogy azonos személy legyen).

Lehetőség van arra is, hogy a teljes rendszer (számítógép, scanner és hangszintetizáló) árát is az Alapítványhoz fizessék be, de ekkor a számítógép esetében az ÁFA-val növelt árát kell befizetni.

Budapest területén az Alapítvány magára vállalja a 3,8% mértékű üzembehelyezési díjat is.

Felhívás

41

A beszerzésre javasolt eszközök ára és az Alapítvány nyújtotta támogatások		
a) KOMPLETT RENDSZER		
Számítógép	(típustól függően)	60-80000 Ft
		+ 25% ÁFA
Pentax scanner		99000 Ft
Beszédszintetizáló program		28000 Ft
Recognita Plus program		díjmentes
ÖSSZESEN:		60-80000 Ft + ÁFA + 127000 Ft
Alapítvánti támogatás		29000 Ft
Alapítványnak befizetendő		173-198000 Ft
b) SCANNER + BESZÉDSZINTETIZÁLÓ		
Pentax scanner		99000 Ft
Beszédszintetizáló program		28000 Ft
Recognita Plus program		díjmentes
ÖSSZESEN		127000 Ft
Alapítványi támogatás		24000 Ft
Alapítványnak befizetendő		103000 Ft
c) SCANNER		
Pentax scanner		99000 Ft
Recognita Plus program		díjmentes
ÖSSZESEN		99000 Ft
Alapítványi támogatás		19000 Ft

A közölt árak 1991. december 31-ig érvényesek (feltéve, hogy ezen időszakban nem következnek be 5%-ot meghaladó Ft leértékelés)

Az érdeklődők részletesebb fel-

világosítást a Szövetségben Csák Valériától (16 m) kaphatnak.

A Recognita Alapítványhoz közvetlenül az SZKI 201-81-22 telefonszámon lehet fordulni.

HIRDETÉSEK KÖZLEMÉNYEK

Lelkisegély szolgáltatot tartok mindazon vak és gyengénlátó sorstársaknak, akik leve-lükkel megkeresnek. Bizalom-mal fordulhatnak hozzám bár-milyen lelki problémával.

☒ Leveleket csak pontírásban kérek, az alábbi címre: Bondár Gyöngyi, Debrecen 4031 Ist-ván út 93.

Vennék kéz alól egy ver-seny sakk-készletet és egy Klein-írószekrényt. Ajánlato-kat levélben kérek a követke-ző címre:

☒ Dr. Péter Árpád, Eger, Mecset Étterem Irányítószám: 3300

HASITONE MT 56.

szintetizátor, 3 1/2 oktávós
eladó. Érdeklődni az

☎ 1-201-964-es telefonszámon
lehet.

Eladó egy jó állapotban lévő
BraiLab számítógép.

Irányár: 15 000 Ft. Érdeklődni le-
het naponta 17 óra után a ☎ 06-
85-51942 sz. telefonon, vagy ☒
levélben az alábbi címen: Dva-
riedcki Bálint, Balatonboglár,
Szabadság u. 75. Irányítószám:
8630

23 éves barna hajú- és szemű,
kellemes megjelenésű gyen-
génlátó nő egy gyermekkel, el-
fogadható anyagi körülmé-
nyekkel, széleskörű érdeklődé-
si skálával keresi 25-30 év közöt-
ti ugyancsak gyengénlátó, elfo-
gadható külsejű, józan életű in-
telligens, jó anyagiakkal rendel-
kező férfi ismeretségét. ☒ Leve-
leket - kizárólag fényképpel - a
szerkesztőségbe vár, „Tűzpi-
ros virág” jeligé jeligére.

53 éves férfi 45-50 év közötti
gyengénlátó hölgy ismeretsé-
gét keresi.

☒ Válaszokat „Balaton” jeligé-
re a szerkesztőségbe kér.

VÁRJUK

A FŐVÁROSI GÁZMŰVEK
ÜZLETHÁZÁBA

AHOL

GÁZFŰTŐ- ÉS

GÁZFŐZŐ KÉSZÜLŐK

VALAMINT EGYÉB

GÁSZERELÉSI ANYAGOK

IMPORT FÜRDŐSZOBABERENDEZÉSEK

NAGY VÁLASZTÉKBAN KAPHATÓK

BUDAPEST IX., KOPPÁNY UTCA 6-7.

TELEFON: 113-5415 , 114-0273

SZÉP A FÉNYKÉP FORTE PAPIRON
SCHÖN SIND DIE BILDER AUF FORTE PHOTOPAPIER
YOUR PICTURES ARE NICE ON FORTE PHOTOPAPERS

PHOTO FILMS PHOTO AND PAPERS

FÉNYKÉPEZÉSHEZ HASZNÁLJA A FEKETE-FEHÉR ÉS SZÍNES
FORTE ANYAGOKAT!

BENUTZEN SIE ZUM PHOTOGRAPHIEREN DIE SCHWARZ-WEISSEN
UND FARBIGEN FORTE MATERIALIEN!

USE IT TO THE BLACK-AND-WHITE AND COLOR
PHOTO-MATERIALS MADE BY FORTE!

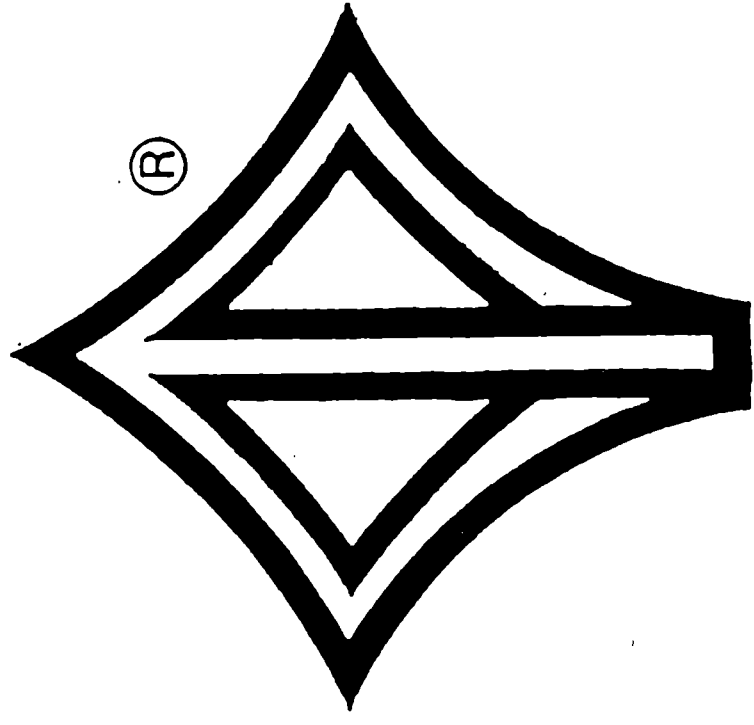
FORTE FOTOKÉMIAI IPAR

2601 VÁC, VÁM UTCA 3. PF. 100. TELEX: 22-5022
HUNGARY

*Sport- és
szabadidőruházat*

*Sport- és
szabadidőruházat*

*Sport- és
szabadidőruházat*

SENIOR

VÁCI KÖTÖTTÁRUGYÁR

Gyártja:

Proxero az ön partnere !

Informatikai, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.

Budapest, 1052 V. Fehérhajú u. 2. Telefon: 1-374-255

Számítástechnikai tanácsadás, rendszerfejlesztés

**Gazdálkodó
szervezeteknek ajánljuk:**

*Titkár céginformációs és levelező
rendszer*

- Céginformáció, partner nyilvántartás
- Levelezés 6 nyelven
- Iktatás
- Határidő nyilvántartás

Pénzügyi kintlevőségek rendszere

- Akkreditívek
- Benyújtások, befolyások
- Széleskörű lekérdezési lehetőség

**Külkereskedelmi
tevékenységet
folytatóknak ajánljuk:**

Külpiaci információrendszer

- Szöveges és számszerű külpiazi információk
- Relációnkénti elemzések
- Egyedi adatstruktúra felépítések

Komplex külkereskedelmi rendszer

Export modul

- Ajánlatok, engedélyek kötések, lebonyolítás
- VÁM 91
- Ügylet követés
- Teljeskörű gépi okmányolás

Oktatás

- Alapfokú számítástechnikai ismeretek
- PC számítógép kezelő képzés

**Rendszereink egymással
kapcsolhatók, modulonként is
megvásárolhatók.**

